

Právnická fakulta Univerzity Karlovy

DIPLOMOVÁ PRÁCE

2007

Veronika Matoulková

Univerzita Karlova
Právnická fakulta
Katedra obchodního práva

**UZNÁNÍ A VÝKON CIZÍCH SOUDNÍCH ROZHODNUTÍ VE VĚCECH
OBČANSKÝCH A OBCHODNÍCH**

**(EVROPSKÉ MEZINÁRODNÍ PRÁVO PROCESNÍ SE ZVLÁŠTNÍM ZAMĚŘENÍM NA
EVROPSKOU UNII)**

DIPLOMOVÁ PRÁCE

AUTOR PRÁCE: Veronika Matoulková

Sokolovská 318, 54101 Trutnov

VEDOUCÍ PRÁCE: Prof. JUDr. Monika Pauknerová, CSc.

2007

Prohlášení:

Prohlašuji, že diplomovou práci na téma „Uznání a výkon cizích soudních rozhodnutí ve věcech občanských a obchodních (Evropské mezinárodní právo procesní se zvláštním zaměřením na EU)“ jsem zpracovala samostatně a že jsem vyznačila prameny, z nichž jsem pro svou práci čerpala způsobem ve vědecké práci obvyklým. Materiály uvádím v příloženém seznamu literatury.

V Praze, dne 1. září 2007

Veronika Matoulková

Poděkování:

Děkuji vedoucímu své diplomové práce Prof. JUDr. Monice Pauknerové, CSc. za cenné konzultace při řešení vybraného tématu, svým rodičům za toleranci a všestrannou podporu během mého studia.

OBSAH

Strana

ÚVOD

1 EVROPSKÉ MEZINÁRODNÍ PRÁVO PROCESNÍ

1.1	Pojem	3
1.2	Historický exkurz EU	3
1.3	Právní základ Evropského mezinárodního práva procesního – stav před Amsterodamskou smlouvou	5
1.4	Právní základ Evropského mezinárodního práva procesního – stav po Amsterodamské smlouvě	7

2 MEZINÁRODNÍ PRÁVO PROCESNÍ ČR

2.1	Právní základ	11
2.2	Úprava v ZMPS	11
2.3	Evropská úprava	11

3 UZNÁNÍ A VÝKON ROZHODNUTÍ

3.1	Pojem uznání a výkonu cizích soudních rozhodnutí	13
3.2	Teorie uznání a výkonu	13

4 NAŘÍZENÍ BRUSEL I.

4.1	Historie – Bruselská úmluva	15
4.2	Obecná charakteristika Nařízení	16
4.3	Věcný rozsah úpravy – Kapitola 1	18
4.4	Časová a personální působnost Nařízení – Kapitola 6	19
4.5	Příslušnost – Kapitola 2	20
4.6	Uznání a výkon rozhodnutí podle nařízení – Kapitola 3	21
4.6.1	Pojem rozhodnutí	22
4.6.2	Proces uznání	23
4.6.3	Důvody odepření uznání popřípadě výkonu	24
4.6.4	Řízení o vykonatelnost rozhodnutí	28
4.6.5	Řízení o výkon rozhodnutí	30
4.7	Vztah Nařízení k jiným normám, které mají stejnou věcnou působnost	30

5	UZNÁNÍ A VÝKON ROZHODNUTÍ V ČR	
5.1	Režim soudních rozhodnutí vydaných mimo území EU	32
5.2	Režim soudních rozhodnutí vydaných státy EU	37
5.3	Režim soudních rozhodnutí podle mezinárodních smluv jimiž je ČR vázána	39
6	UZNÁNÍ A VÝKON ROZHODNUTÍ V ANGLII	
6.1	Obecně o anglickém systému common law	40
6.2	Obecně o anglickém mezinárodním právu soukromém a procesním a uznání a výkonu cizích soudních rozhodnutí	40
6.3	Uznání a výkon rozhodnutí v systému common law	42
6.4	Uznání a výkon rozhodnutí podle Nařízení	45
7	JINÉ REŽIMY UZNÁNÍ A VÝKONU ROZHODNUTÍ	
7.1	Luganská úmluva	46
8	JINÁ NAŘÍZENÍ TÝKAJÍCÍ SE UZNÁNÍ A VÝKONU CIZÍCH SOUDNÍCH ROZHODNUTÍ	
8.1	Evropský exekuční titul pro nesporné pohledávky	47
8.2	Evropský platební rozkaz	48
8.3	Evropské řízení o drobných nárocích	49
	ZÁVĚR	
	Seznam používaných zkratk	51
	Soupis pramenů a literatury	52

ÚVOD

Ve světě rozvíjejícího se mezinárodního obchodu a zahraničních investic se klade stále větší důraz na právní jistotu a zajištění rychlého a méně komplikovaného uznání a výkonu soudních rozhodnutí vydaných mimo teritorium domovského státu. Řádně vydané rozhodnutí určitého státu, které věřiteli přiznává právo, by mělo být vykonáno i když je dlužníkův majetek situován v jiné právní oblasti. Institut uznání a výkonu cizích soudních rozhodnutí je v mezinárodním právu soukromém a procesním vymezen dvěma základními principy, jimž jsou princip suverenity a princip teritoriality. Právě z těchto dvou principů je patrné, že rozsudek, který má být vykonán v cizině je bezcenný, pokud ho suverén odmítne vykonat nebo alespoň neposkytne pomoc při jeho výkonu.¹

Je všeobecně známo, že pravidla pro uznání a výkon cizích soudních rozhodnutí si až donedávna tvořil každý stát samostatně, ať již formou vnitrostátních předpisů či mezinárodních smluv. Po druhé světové válce však začíná nové období integrace. Státy se seskupují do společenství a v Evropě postupem času vzniká Evropská unie (EU) se svým autonomním právním řádem. V této době začíná nabývat institut uznání a výkonu cizích soudních rozhodnutí nový rozměr.

Motivem pro založení Evropských společenství a následně Evropské unie byly kromě politické a ekonomické kooperace především ideály spočívající ve vytvoření jednotného celku, ve kterém se všechny jeho složky budou moci pohybovat volně. Prostředí jednotného vnitřního trhu mělo zajišťovat svým subjektům či společnostem ekonomický růst a pomoci jim k dosažení úrovně světové ekonomiky.² Již na počátku bylo patrné, že rozdíly v právních řádech jednotlivých členských států brání rychlému rozvoji a že ekonomická integrace se neobejde bez harmonizace či unifikace právních norem. K unifikujícím normám veřejnoprávní povahy, které zajišťují volný pohyb osob, služeb, zboží a kapitálu, se později připojily normy, které unifikují vztahy soukromoprávní. Vlastní pohyb zboží, služeb, osob i kapitálu se totiž realizuje formou nástrojů práva soukromého. Smlouva je základním nástrojem, kterým se uskutečňuje obchod. Vztahy mezi obchodníky jsou upraveny právem jednotlivých států a pro řešení konfliktů se tradičně využívá mezinárodní právo soukromé a procesní. V rámci unifikace mezinárodního právo soukromého a procesního byly přijaty i normy přispívající k volnému pohybu soudních rozhodnutí

---

¹ MÁŠILKO, V.; STEINER, V. *Mezinárodní právo soukromé a procesní v praxi*. Praha: Orbis, 1976, s. 312.

² FOSTER, N. *EU Law*. Oxford: Oxford University Press, 2006, s. 6.

na území států EU, které sjednocují přístup k soudům členských států i zacházení s rozhodnutími vydanými na jejich území. Postupně se začal vytvářet justiční prostor ve věcech civilních.

Vydávání soudních rozhodnutí je výrazem suverenity státu a státy obecně nejsou ochotny přiznávat aktům cizích států stejné právní účinky jako vnitrostátním aktům.³ Soudní rozhodnutí jsou bez dalšího závazná a vynutitelná jen na území státu, kde byla vydána. Pro právní vztahy s mezinárodním prvkem je toto překážkou a proto si státy v rámci EU vytvořily soubor pravidel pro vzájemné uznávání rozhodnutí, nejprve na mezivládní úrovni, později na úrovni komunitární. Je známo, že některé právní předpisy Evropského společenství mají přednost před vnitrostátními akty členských států. Princip bezprostřední použitelnosti a bezprostředního účinku práva Společenství formuloval Evropský soudní dvůr ve věci **Van Gend en Loos**. V tomto rozhodnutí jasně vyjádřil, že ES vytvořilo nový právní řád mezinárodního práva, v jehož prospěch členské státy dobrovolně omezily (byť jen ve vymezených oblastech) svoji suverenitu.⁴ Proto právní předpisy ve formě nařízení, týkající se uznání a výkonu cizích soudních rozhodnutí, převažují před ustálenými pravidly mezinárodního práva soukromého a procesního. Nyní tedy v zemích EU existují dva paralelní systémy, kterými bych se chtěla podrobněji zabývat v mé diplomové práci. Ke srovnání obou systémů jsem si vybrala dva státy s rozdílným systémem práva. Systém kontinentální bude zastoupen právním řádem České republiky a systém angloamerický právním řádem Anglie a Walesu.

---

³ BĚLOHLÁVEK, J. *Pravomoci soudů a výkon rozhodnutí v kontextu vývoje evropského civilního procesu*. Dostupný z WWW: <<http://pravnicaradce.ihnded.cz>>.

⁴ Případ: Van Gend en Loos (26/62) NV Algemene Transport en Expeditie Onderneming Van Gend en Loos v Netherlande Administratie der Belastingen [1963], ECR 1.

1 EVROPSKÉ MEZINÁRODNÍ PRÁVO PROCESNÍ

1.1 Pojem

Mezinárodní právo procesní (MPP) je „soubor právních norem v daném právním řádu, které upravují postup soudů a jiných orgánů a účastníků, popříp. i jiných osob, a vztahy mezi nimi vznikající v řízení o občanskoprávních věcech, v němž se vyskytuje mezinárodní prvek“.⁵ Mezinárodním prvkem se rozumí určitý vztah k cizímu státu. V občanskoprávním řízení se mezinárodní prvek vyskytuje např. v případech, kdy účastník vztahu je cizinec, dále pokud je třeba vykonat v cizině procesní úkon, nebo pokud soud musí zjišťovat cizí právo, podle kterého má daný případ rozhodnout.⁶ Z uvedeného vyplývá, že normy MPP jsou pravidla, která upravují pravomoc tuzemských soudů, neboli mezinárodní příslušnost, také normy upravující postavení cizinců v řízení, normy upravující zjišťování cizího práva, vzájemnosti a důkazní moc cizozemských veřejných listin a nakonec normy upravující uznání a výkon cizích soudních rozhodnutí nebo rozhodčích nálezů.⁷ Z této definice lze logicky vyvodit, že Evropské mezinárodní právo procesní tvoří soubor právních norem, závazných pro všechny členské státy EU, které upravují danou materii na území EU. Vedle sebe stále existují odlišné úpravy soukromoprávních vztahů v jednotlivých zemích EU a úplná unifikace těchto norem je politicky nemožná, ovšem unifikace norem kolizních a unifikace procesních pravidel v oblasti mezinárodního práva procesního se stala reálnou.⁸

1.2 Historický exkurz EU

V 50. letech 20. století šest evropských států - Belgie, Francie, Itálie, Lucembursko, Spolková republika Německo a Nizozemsko, založilo postupně tři Evropská Společenství (ES). Evropské společenství uhlí a oceli (ESUO), Evropské hospodářské společenství (EHS) a Evropské společenství pro atomovou energii (EURATOM). Cílem hospodářského a politického sjednocování Evropy bylo zajištění trvalého míru v Evropě po II. světové

---

⁵ KUČERA, Z. *Mezinárodní právo soukromé*. VI opravené a doplněné vydání Brno: Doplněk, 2004, s.375.

⁶ KNAPOVÁ, J. *Mezinárodní právo procesní v rámci Evropské unie*. Dostupný z WWW:<http://pravnihradce.ihned.cz/c4-10005180-19808160-F00000_d-mezinarodni-pravo-procesni-v-ramci-evropske-unie>.

⁷ KUČERA, Z. cit.5, s.375.

⁸ KNAPOVÁ, J. cit. 6.

válce. Přání vytvořit jednotnou homogenní Evropu se naplňovala pozvolna, ale již při vyjednávání o statusu ES bylo jasné, že v nově vytvořeném celku bude docházet k převodu pravomocí z členských států na společenství. Je nutné připomenout, že prvotním cílem zakladatelů bylo spíše seskupení federální, ale chyběl potřebný konsenzus. Římská smlouva z roku 1957, která zakládá EHS, nakonec zakotvila nadnárodní charakter Společenství, který se vyznačuje tím, že rozhodování v rámci Společenství je povýšeno na novou úroveň a rozhodnutí orgánů Společenství nahrazují nebo převyšují rozhodnutí na úrovni členských států. Římská smlouva také položila základy společnému trhu.⁹ V 60. letech dochází „slučovací smlouvou“ ke sloučení orgánů všech tří Společenství z důvodu odstranění zbytečné triplicity.

K dalšímu rozšíření EHS došlo v roce 1973, kdy do Společenství přistupují Dánsko, Irsko a Velká Británie. V tomto roce mělo také přistoupit i Norsko, ale referendum o členství rozhodlo o opaku. Druhá expanze EHS byla v roce 1981, když přistoupilo Řecko a třetí v roce 1986 s přistoupením Španělska a Portugalska. Bylo to stále období tzv. studené války, proto přistoupení těchto třech států bylo podporováno EHS dříve než to dovolovaly ekonomické podmínky nových států. V roce 1986 byl členy EHS odsouhlasen Jednotný evropský akt. Jedná se o smlouvu, na níž je založen rozsáhlý šestiletý program zaměřený na řešení problémů volného obchodu mezi státy Společenství a která tedy vytváří *jednotný trh*.¹⁰

Dne 9. listopadu 1989 došlo k zásadnímu politickému zvratu, kterým je pád Berlínské zdi a otevření hranice mezi východním a západním Německem po 28 letech.¹¹ Východní Německo se tímto stalo jako první postkomunistická země ve střední Evropě stává členem EHS. Tyto události vedly ke stanovení základních kritérií pro přistoupení nových států do EHS a to na summitu v Kodani v roce 1993. Minimální hranice požadavků zahrnovala především potřebu stálé vlády, garance demokracie, zaručení vlády práva, ochrany základních práv a svobod a ochranu menšin. Dalšími požadavky byly ekonomicky fungující tržní ekonomika a schopnost adaptovat se na společný trh. Nově přistupující státy samozřejmě musí akceptovat „Acquis communautaire“, tedy právní řád společenství.

---

⁹ FOSTER, N. *EU Law*. Oxford: Oxford University Press, 2006, s. 16.

¹⁰ Historie Evropské unie. Dostupný z WWW: <http://europa.eu/abc/history/index_cs.htm>.

¹¹ *Ibidem*.

Rok 1990 je významný přijetím Maastrichtské smlouvy platné od roku 1993, jímž se zakládá Evropská Unie a Evropské hospodářské společenství bylo přejmenováno na Evropské společenství (ES). Evropská Unie je společenství bez právní subjektivity a je tvořena třemi pilíři. První komunitární pilíř tvoří Evropská společenství, druhý společná zahraniční a bezpečnostní politika a třetí spolupráce v oblasti justice a vnitřních věcí. Další významnou smlouvou tohoto období byla Amsterodamská smlouva, platná od roku 1999. Amsterodamská smlouva je mimo jiné významná pro vytváření evropského justičního prostoru. V roce 1995 k EU přistupují tři noví členové a to Finsko, Rakousko a Švédsko.

Roku 2001 se EU dohodla na přijetí Smlouvy z Nice, která vstoupila v platnost roku 2003. Niceská smlouva je smlouvou, která nepřináší radikální změny v EU, ale spíše dále definuje politické plány přijaté v předchozích letech. Změny přinesla především v člancích týkajících se evropských institucí a ochrany lidských práv. Členské státy souhlasily s tím, že Evropská charta lidských práv by měla být součástí EU, i když nebyla formálně zanesena do Smlouvy ES.¹²

V následujících letech přistupová kritéria splnilo dalších deset států Evropy a staly se členy ES V roce 2004¹³. V tomto roce přistoupila i Česká Republika. Dne 29. října 2004 členské státy podepisují smlouvu o Ústavě pro Evropu, která přináší institucionální změny, změny v pravomocích jednotlivých institucí a v procesu rozhodování. Evropská charta lidských práv by měla být součástí smlouvy a to jako právně závazný dokument.¹⁴ Evropská ústava zatím nenabyla platnosti důsledku odmítnutí její ratifikace Francií a Nizozemím v roce 2005. Nyní se na půdě Evropské unie bude jednat o reformní smlouvě.¹⁵

K poslednímu rozšíření EU došlo na počátku letošního roku (2007) po přístupu Rumunska a Bulharska.

1.3 Právní základ Evropského mezinárodního práva procesního – stav před Amsterodamskou smlouvou

---

¹² FOSTER, N. *EU Law*. Oxford: Oxford University Press, 2006, s. 43.

¹³ Nové členské státy: Česká republika, Estonsko, Kypr, Litva, Lotyšsko, Maďarsko, Malta, Polsko, Slovensko a Slovinsko.

¹⁴ FOSTER, N. cit. 12., s. 43.

¹⁵ Dostupný z WWW: <http://europa.eu/institutional_reform/index_cs.htm>.

Právní základ Evropského mezinárodního práva soukromého a procesního (EMPSaP) zakotvila Římská smlouva o založení Evropského hospodářského společenství.

Článek 220 (nyní článek 293) SES stanovil:

"Členské státy zahájí mezi sebou v případě potřeby jednání s cílem zajistit ve prospěch svých státních příslušníků...zjednodušení formalit, jimž podléhá vzájemné uznávání a výkon soudních rozhodnutí a rozhodčích nálezů."

Toto ustanovení je nutné vykládat v souvislosti s čl. 3 SES, který upravuje činnosti Společenství sloužící k zajištění společného trhu a hospodářské a měnové unie a omezuje „sblížování právních předpisů členských států pouze na míru nutnou pro fungování společného trhu“ a to v souladu s principem proporcionality a subsidiarity.

Příčinu přijetí čl. 220 SES nastínila ve svém článku Rozehnalová¹⁶. Podle jejího názoru, v celkovém podtextu tohoto článku stála idea, že ekonomické aktivity nemohou vzkvétat bez vhodného právního prostředí. Je důležité zabezpečit ochranu vlastnictví a uzavírané smlouvy, které jsou právním základem pohybu zboží, osob či kapitálu, musí být vynutitelné stejně jako případná rozhodnutí soudu týkající se řešení sporů z těchto smluv.

Z celkového kontextu čl.220 vyplývá, že prvotní úprava soukromoprávních vztahů v rámci ES nebyla na intrakomunitární úrovni, ale pouze na úrovni mezivládní, kterou tvoří mezinárodní smlouvy uzavřené mezi členskými státy společenství – tzv. terciární právo neboli komunitární konvence.¹⁷ Tato smlouva zatím nestanovila pravomoci orgánů společenství tak široce, aby mohly orgány Společenství upravovat soukromoprávní vztahy prameny sekundárního práva ES.

Na základě článku 220 bylo přijato několik mezinárodních smluv, z nichž jsou nejdůležitější *Bruselská úmluva o pravomoci soudů a výkonu rozhodnutí ve věcech občanských a obchodních (1968)* a *Římská úmluva o právu rozhodném pro smluvní vztahy (1980)*, která obsahuje úpravu závazkového práva.

---

¹⁶ ROZEHNALOVÁ, N. *K vytváření evropského justičního prostoru*. EMP 1-2 1999, s. 43.

¹⁷ PAUKNEROVÁ, M. *Evropské mezinárodní právo soukromé a procesní – aktuální otázky*. Evropské právo, 8/2003, s.2.

Jak již bylo řečeno, Jednotný evropský akt ES přijatý v roce 1986 vytvořil právní základ pro jednotný vnitřní trh a zároveň byly rozšířeny oblasti spolupráce mezi členskými státy. V tomto období také byly přijaty první směrnice obsahující kolizní normy. Mezi ně patří např. *Směrnice o nekalých ustanoveních ve spotřebitelských smlouvách* (č. 93/13/EHS).¹⁸

Maastrichtská smlouva o EU z roku 1992, která založila EU, zahrnuje do třetího pilíře spolupráci ve věcech civilních. Zatím nebyl vytvořen žádný nový instrument k úpravě MPP.¹⁹ Mezinárodním právem procesním se zabývala především tato nová ustanovení Maastrichtské smlouvy.

Za prvé: článek K.1 (nyní 29) - Předmětem společného zájmu členských států je oblast spolupráce soudů v občanskoprávních věcech. Za druhé: článek K.3 (nyní 31) - Rada ES má pravomoc zaujímat jednomyslně společné postoje a přijímat společné postupy či *iniciovat vypracování úmluv mezi členskými státy a to i mimo rámec článku 220 (nyní 293) a doporučovat členským státům jejich ratifikaci v souladu s jejich ústavními předpisy.*²⁰

Na základě této nové úpravy bylo přijato několik úmluv a to v oblastech pravomoci a uznání a výkonu rozhodnutí ve věcech manželských a ve věcech rodičovské péče k dětem obou manželů, doručování soudních a mimosoudních písemností, konkursu a vyrovnání, legalizace dokumentů a zjednodušené řízení o výživném.²¹ Nakonec se i tato forma úpravy ukázala jako nedostačující a to v důsledku problémů při ratifikačních procesech ve členských státech.²²

1.4 Právní základ Evropského mezinárodního práva procesního – stav po Amsterodamské smlouvě

---

¹⁸ Ibidem.

¹⁹ Ibidem.

²⁰ ROZEHNALOVÁ, N., *Jednotný justiční prostor ve věcech civilních*. Dostupný z WWW: <<http://www.mps.law.muni.cz/vyuka.html>>.

²¹ Ibidem.

²² Ibidem.

Amsterodamská smlouva, která vstoupila v platnost v roce 1999, přinesla zásadní změnu a zakotvila další stupeň integrace tím, že do práva evropských společenství včlenila „*prostor svobody, bezpečnosti a práva*“. Justiční spolupráce ve věcech civilních byla převedena ze třetího (mezinárodního) pilíře do prvního (komunitárního) pilíře a tím byla přenesena pravomoc ve věcech soukromoprávních na orgány společenství, které v této oblasti mohou vydávat akty sekundárního práva.²³ Touto smlouvou byla do Smlouvy o založení ES (SES) vložena nová hlava IIIa (dnes IV) nazvaná – „*Vízová, azylová a přistěhovalecká politika a jiné politiky týkající se volného pohybu osob*“.

Nově byla stanovena působnost společenství v této oblasti a pravomoc jednotlivých orgánů. Nové pravomoci získali jak Rada ES, tak Komise i Evropský soudní dvůr (ESD). Na základě článku 61c) SES opatření k postupnému vytvoření prostoru svobody, bezpečnosti a práva bylo vloženo do rukou Rady ES.²⁴ ESD získal pravomoc k výkladu později přijatých norem sekundárního práva ES.²⁵ Čl. 234 SES o rozhodování o předběžných otázkách se však nepoužije na tuto problematiku bez dalšího, ale s modifikací uvedenou v čl. 68 SES.²⁶ Tato koncepce vychází ze stejných principů a sleduje vývoj, který byl nastíněn v interpretačních protokolech a to převážně z praktických důvodů, aby ESD nebyl přetížen rozhodováním dotazů národních soudů.²⁷ Pokud jde o legislativní iniciativu v oblasti justiční spolupráce v civilních věcech, tak ta podle čl. 67 odst. 2 SES náleží Komisi.²⁸

Základem pro novou právní úpravu zejména v mezinárodním právu procesním se stal čl. 65 (původně článek 73m).

---

²³ *Ibidem*.

²⁴ PAUKNEROVÁ, M. *Evropské mezinárodní právo soukromé a procesní – aktuální otázky*. Evropské právo 8/2003, s.2.

²⁵ KNAPOVÁ, J. *Mezinárodní právo procesní v rámci Evropské unie – Cesta od subsidiárních úmluv uzavíraných mezi členy ES k nařízení ES*. Dostupný z WWW: <http://pravnicadce.ihned.cz/c4-10005180-19808160-F00000_d-mezinarodni-pravo-procesni-v-ramci-evropske-unie>.

²⁶ *Ibidem*.

²⁷ ROZEHNALOVÁ, N. „*Jednotný justiční prostor ve věcech civilních*“. Dostupný z WWW: <<http://www.mps.law.muni.cz/vyuka.html>>.

²⁸ KNAPOVÁ, J. *cit. 25*.

Článek 65 uvádí:

„Opatření v oblasti soudní spolupráce v občanských věcech s mezinárodním prvkem přijímaná podle článku 67, pokud je to nutné k řádnému fungování vnitřního trhu, zahrnují mimo jiné:

a) zlepšení a zjednodušení:

- systému mezinárodního doručování soudních a mimosoudních písemností;*
- spolupráce při opatřování důkazů;*
- uznání a výkonu soudních a mimosoudních rozhodnutí v občanských a obchodních věcech;*

b) podporu slučitelnosti kolizních norem platných v členských státech a předpisů pro řešení kompetenčních sporů;

c) odstraňování překážek řádného průběhu občanskoprávního řízení, popřípadě podporou slučitelnosti úpravy občanskoprávního řízení v členských státech.

Toto ustanovení bylo podkladem pro přijetí mnoha aktů, zejména nařízení. Nařízení narozdí od směrnic jsou přímo aplikovatelná (čl. 249 SES). K platnosti nevyžadují přijetí národních předpisů v daném státě EU.

Jde o tato nařízení:

- nař. 44/2001, o soudní pravomoci a uznání a výkonu rozhodnutí ve věcech občanských a obchodních (Brusel I)
- nař. 2201/2003, o soudní pravomoci a uznání a výkonu rozhodnutí ve věcech manželských a ve věcech rodičovské odpovědnosti za děti obou manželů (Brusel IIa) – tímto nařízením se ruší tzv Brusel II (nař. 1347/2000)
- nař. 1348/2000, o doručování soudních a mimosoudních písemností ve věcech občanských a obchodních v členských státech
- nař. 1346/2000, o insolvenčních řízeních
- nař. 1206/2001, o spolupráci soudů členských států při provádění důkazů v řízení ve věcech občanských a obchodních

- nař. 805/2004, o evropském exekučním titulu pro nesporné pohledávky
- nař. 1896/2006 o evropském platebním rozkazu (ještě nenabylo účinnosti)
- nař. 861/2007 o evropském řízení o drobných nárocích

Výše jmenované právní předpisy, které mají sloužit k zajištění fungování jednotného vnitřního trhu a mají přispívat k řešení přeshraničních sporů, ovlivňují soukromoprávní vztahy s mezinárodním prvkem ve všech členských státech EU. V této souvislosti je nutné vrátit se k základním zásadám práva EU, které kladou i na tyto formy aktů určitá omezení. Jde zejména o zásadu subsidiarity a proporcionality, která je vymezena v článku 5 SES a samozřejmě ve výkladu ESD. Otázka nezbytnosti úpravy daných otázek k zajištění fungování společného vnitřního trhu a rozvíjení prostoru svobody, bezpečnosti a práva, ve kterém je zajištěn volný pohyb osob, tak jak je stanovena v preambuli k některým nařízením je ovšem sporná. Budoucí vývoj ukáže kam až bude směřovat EU v otázkách týkajících se civilního procesu. Na druhou stranu, sjednocení pravidel má své výhody a to především v celkové informovanosti veřejnosti a v přístupu k přijatým normám. Přeci jen se lépe zjišťuje úprava evropská, shodná pro všechny státy, než právní předpisy cizího státu.

2 MEZINÁRODNÍ PRÁVO PROCESNÍ ČR

2.1 Právní základ

Česká Republika patří do systému kontinentálního práva, kde je hlavním pramenem práva zákon. Mezinárodní právo soukromé a procesní je upraveno v České Republice, v zákoně č. 97/1963 Sb., o mezinárodním právu soukromém a procesním (ZMPS), ve znění pozdějších předpisů, a to v části II. K dalším vnitrostátním předpisům obsahujícím úpravu řízení o občanskoprávních věcech, ve kterých je obsažen mezinárodní prvek patří zákon č. 216/1994 Sb., o rozhodčím řízení a výkonu rozhodčích nálezů, ve znění pozdějších předpisů.

Po vstupu České Republiky do Evropské Unie v roce 2004 se stalo pramenem práva právo Evropských společenství, ať už jde o primární právo, které tvoří především zakládající smlouvy ES nebo sekundární právo ve formě směrnic či nařízení.

Česká Republika je v otázkách MPP vázána velkým počtem mezinárodních smluv. Jsou to nejčastěji smlouvy o právní pomoci, či právě o uznání s výkonu soudních rozhodnutí. Úprava v mezinárodní smlouvě má podle ZMPS přednost. Podle §2 se ustanovení zákona použije jen pokud mezinárodní smlouva nestanoví něco jiného. Na základě tohoto ustanovení má také přednost před zákonem právo ES.

ZMPS obsahuje jak kolizní normy, tak normy cizineckého práva i normy mezinárodního práva procesního

2.2 Úprava v ZMPS

Zákon o mezinárodním právu soukromém a procesním obsahuje úpravu MPP v části II. Zahrnuje jednak pravomoc justičních orgánů, ustanovení o řízení, postavení cizinců v řízení, zjišťování cizího práva, právní pomoc ve styku s cizinou a uznání a výkon cizích soudních rozhodnutí.

2.3 Evropská úprava

Na území České Republiky jsou bezprostředně závazná výše uvedená nařízení ES. Nařízení je obecně závazným právním předpisem, členské státy zavazuje přímo a jeho

obsah se nemusí přenášet do vnitrostátních předpisů. Ovšem v některých případech členské státy pro přehlednost úpravy přeci jen transformují nařízení do vnitrostátního právního předpisu. Po přijetí Bruselských nařízení byl do ZMPS vložen nový oddíl 4 s názvem „*Zvláštní ustanovení o uznání a výkonu některých cizích soudních rozhodnutí*“. Čl. 68a stanoví, že ustanovení tohoto oddílu se použije na řízení, v nichž se postupuje podle předpisů Evropských společenství.

3 UZNÁNÍ A VÝKON CIZÍCH SOUDNÍCH ROZHODNUTÍ

3.1 Pojem uznání a výkonu cizích soudních rozhodnutí

Jak již bylo řečeno v úvodu, uznání a výkon soudních rozhodnutí je projevem státní svrchovanosti. Rozsudky jsou vydávány jménem státu a také stát zaručuje jejich závaznost. V případě, že rozsudek není splněn povinnou osobou a to ve lhůtě v něm určené, rozsudek může být vynucen státní mocí. Je to zásah do majetku a práv osob. V případě rozhodnutí cizího státu musí být výkon rozhodnutí vázán na splnění určitých podmínek.

Podíváme-li se do historie, podle francouzského práva z roku 1925 je cizí rozhodnutí vyjadřováno jako nabyté právo a jeho uznání a výkon jako přímý projev tohoto práva. Zároveň podle práva československého v době přijetí ZMPS je třeba pokládat rozhodnutí soudních orgánů cizích, stejně jako rozhodnutí orgánů tuzemských za vyjádření vůle státu chránit existující právní skutečnost jež vytváří vztahy nové.²⁹ Proto by taková rozhodnutí měla být uznávána a vykonána.

Uznání rozhodnutí spočívá v tom, že se cizímu rozhodnutí přiznávají tytéž právní účinky jako rozhodnutí tuzemskému. Důsledkem uznání je takový právní stav, jaký by nastal, kdyby bylo o téže věci stejně rozhodnuto orgánem tuzemským.³⁰ Naproti tomu výkonem cizího rozhodnutí je již přinucení osoby ke splnění povinnosti, která je cizím rozhodnutím stanovena v případě, že povinná osoba sama tuto povinnost nesplnila. Výkon se provádí stejným způsobem jako u rozhodnutí tuzemských. Nutným předpokladem pro výkon rozhodnutí je jeho uznání domovským státem. Tím, že soud výkon nařídí, je toto rozhodnutí i uznáno.³¹ Ale ne všechna rozhodnutí, která jsou uznána musí být nutně vykonána. Některým rozhodnutím stačí pouze jejich uznání.

3.2 Teorie uznání a výkonu

V mezinárodní právní praxi jsou známy tři teorie uznání a výkonu soudních rozhodnutí. První z nich je teorie závazku neboli „obligation theory“. Tato teorie je postavena na

---

²⁹ MÁŠILKO, V.; STEINER, V. *Mezinárodní právo soukromé v praxi*. Praha: Orbis, 1976, s.312.

³⁰ KUČERA, Z. *Mezinárodní právo soukromé*. VI opravené a doplněné vydání Brno: Doplněk, 2004, s.407.

³¹ *Ibidem*.

názoru, že pokud soud státu vydání rozhodnutí správně určí, že má pravomoc rozhodnutí vydat, předpokládá, že takové rozhodnutí vytváří mezi stranami závazek, který by měl soud dalšího státu uznat a případně i vykonat.³² To znamená, že soud neuznává samotný rozsudek, nýbrž závazek, který vzniknul vydáním takového rozhodnutí.

Druhou teorií, kterou bylo ovládáno uznání a výkon soudních rozhodnutí v historii, je teorie vzájemnosti „reciprocity theory“. Výkladově jednodušší teorie je založená na předpokladu, že země A uzná a vykoná rozhodnutí země B a země B naopak bude uznávat a vykonávat rozhodnutí země A. Tato teorie vyplývá z tzv. obchodního protiplnění a na této teorii je postavená úprava Bruselské i Luganské úmluvy.³³ Ostatně i úprava v nařízeních týkajících se uznání a výkonu rozhodnutí je ovládána touto zásadou.

Třetí, poslední teorií je teorie respektování „theory of comity“. Pojem respektování či zdvořilosti všeobecně znamená přátelské jednání mezi státy v míru. Tuto teorii proto nacházíme hlavně v politických rozhodnutích států. V mnoha státech se předpokládalo, že dodržování respektování mezi národy je důležité pro fungování mezinárodního práva.³⁴ Rané období uznávání a výkonu rozhodnutí v Anglii bylo založeno na této teorii.

---

³² REED, A. *Anglo-american perspective on private international law*, New York: The Edwin Mellen Press, 2003, s.466.

³³ *Ibidem* 468.

³⁴ *Ibidem* 470.

4 NAŘÍZENÍ BRUSEL I.

4.1 Historie – Bruselská úmluva

Nařízení Brusel I. neboli nařízení Rady (ES) č. 44/2001, o příslušnosti a uznávání a výkonu cizích soudních rozhodnutí ve věcech občanských a obchodních (dále jen „Nařízení“) nahrazuje Bruselskou úmluvu o pravomoci soudů a výkonu rozhodnutí ve věcech civilních a obchodních (dále jen „Bruselská Úmluva“) ze dne 27 září 1968. Bruselskou úmluvu uzavřelo šest zakládajících států EU (Belgie, Francie, Itálie, Lucembursko, Nizozemí a Německo) a to na základě čl. 220 Smlouvy o založení ES. Platnou se stala v roce 1973 a po této době následovaly přístupy dalších států EU. Po Amsterodamské smlouvě byla Bruselská úmluva právě nahrazena Nařízením. Bruselská úmluva se až donedávna stále aplikovala ve vztahu k Dánsku. Nyní je již Dánsko podřízeno režimu Nařízení a to na základě Dohody mezi Evropským společenstvím a Dánským královstvím a Evropským společenstvím o příslušnosti, uznávání a výkonu soudních rozhodnutí v občanských a obchodních věcech³⁵.

Nařízení do značné míry kopíruje Bruselskou úmluvu, proto je nutné ji na úvod přiblížit. Úmluva zavedla značně liberální režim v uznávání a vykonatelnosti rozhodnutí ve věcech občanských a obchodních (tedy především s vyloučením věcí statusových) a přispěla k volnému pohybu soudních rozhodnutí. Podle názoru Rozehnalové, Bruselská úmluva „alespoň nepřímo překonala teritoriální omezenost pravomocí národních soudů a národní účinky jejich rozhodnutí.“³⁶ Účelem Úmluvy bylo vytvoření stavu, kdy rozhodnutí vydaná smluvními státy, budou mít v dalším smluvním státě stejné právní účinky, jako kdyby to byla rozhodnutí tuzemská. K uznání docházelo bez zvláštního složitého uznávacího řízení.³⁷

Pravomoc k výkladu ustanovení úmluvy byla v roce 1975 svěřena Evropskému soudnímu dvoru, který významně přispěl k řádné aplikaci a interpretaci úmluvy ve členských státech EU.

---

³⁵ Dohoda byla schválena rozhodnutím Rady ze dne 20. září 2005. Dostupný z WWW:< <http://europa.eu.int/eur-lex/>>

³⁶ ROZEHNALOVÁ, N. *K vytváření evropského justičního prostoru*, Právní aspekty Evropské integrace, EMP 1-2/1999, s.43.

³⁷ Ibidem.

Úmluva formulovala základní zásady uznávání a výkonu rozhodnutí, jimž byly zejména:

- (i) Rozhodnutí ve věcech občanských a obchodních jsou uznatelná a vykonatelná bez ohledu na to, jaký soud členského státu je vydal a kdo byli účastníci řízení. Omezením je rozsah věcné působnosti, který je vymezen v článku 1 Úmluvy.
- (ii) Již Úmluva se snažila zasáhnout maximální počet typů rozhodnutí (resp. exekučních titulů), bez ohledu na jejich označení. Z povahy věci jsou vyloučena rozhodnutí procesní povahy.
- (iii) Úmluva se záměrně nevztahuje na rozhodčí nálezy, které jsou upraveny Newyorskou úmluvou o uznání a výkonu cizích rozhodčích nálezů z roku 1958.
- (iv) Právní moci rozhodnutí není určující, rozhodnutí je vykonatelné tehdy, je-li vykonatelné zároveň ve státě původu.
- (v) Uzané cizí rozhodnutí zakládá překážku věci rozsouzené. Pokud je uznané, má stejné účinky jako by bylo vydáno tuzemským orgánem.
- (vi) Jakým způsobem bude rozhodnutí uznáno a vykonáno se řídí právem státu, kde je rozhodnutí uznáváno a vykonáváno.
- (vii) Uznání cizího rozhodnutí je neformální, nevyžaduje tedy zvláštní řízení. Podmínky pro uznání a výkon rozhodnutí jsou určeny negativně, tedy jako taxativní výjimky z obecné zásady automatického uznávání a vykonatelnosti cizích rozhodnutí.
- (viii) Důvody obrany – tzv. „defences“ jsou přímo vymezeny jak v Úmluvě tak následně v Nařízení

4.2 Obecná charakteristika Nařízení

Evropská Rada přijala 22. prosince 2000 Nařízení o soudní pravomoci a uznání a výkonu rozhodnutí ve věcech občanských a obchodních (Brusel I) a to v souladu s články 61(c) a 67(1) SES. Nařízení je předpisem obecně závazným v celém rozsahu a je přímo použitelné ve všech členských státech. Jak je známo Velká Británie, Irsko a Dánsko mají zvláštní dohodu v souvislosti s Hlavou IV (oblast justiční spolupráce v civilních věcech) smlouvy o Evropském společenství, tak jak je to stanoveno v Protokolech k této smlouvě.

Zatímco Velká Británie a Irsko se vyslovily k aplikaci Nařízení, Dánsko zůstalo stranou.³⁸ Dánsko možnost přistoupit k předpisům vydaným na základě čl. 65 SES nemá stanovenou ve vnitrostátních předpisech.³⁹ Proto až donedávna bylo Nařízení přímo použitelné ve všech státech EU mimo Dánska. Dánsko uzavřelo s Evropským společenstvím dohodu o uplatňování ustanovení Nařízení a prováděcích pravidel k němu a proto nyní v Dánsku platí stejná pravidla jako v ostatních státech EU.⁴⁰

Účel Nařízení je charakterizován v Preambuli následovně:

„Společenství si stanovilo cíl udržovat a rozvíjet prostor svobody, bezpečnosti a práva, ve kterém je zajištěn volný pohyb osob. Za účelem postupného vytvoření takového prostoru by Společenství mělo schválit mimo jiné i nástroje týkající se soudní spolupráce v civilních věcech, které jsou nezbytné k řádnému fungování vnitřního trhu.

Určité rozdíly mezi vnitrostátními pravidly pro určení příslušnosti a pro uznávání rozhodnutí ztěžují řádné fungování vnitřního trhu. Je třeba přijmout předpisy, které umožní sjednotit pravidla pro určení příslušnosti v občanských a obchodních věcech v mezinárodním ohledu a zjednodušit formality s ohledem na rychlé a jednoduché uznávání a výkon rozhodnutí členskými státy, pro které je toto nařízení závazné“.

Nařízení nahrazuje v rozsahu své působnosti Bruselskou úmluvu a mezinárodní smlouvy o právní pomoci mezi členskými státy EU. Nařízení z Úmluvy vychází a do velké části ji připomíná, ale najdeme v něm také patrné strukturální změny. Např. věci regulované v Protokolech Bruselské úmluvy byly přeneseny do textu Nařízení. Nebo byl zjednodušen postup odvolání.⁴¹

Nařízení je rozděleno do osmi kapitol a má šest příloh. Přičemž Kapitola I definuje působnost Nařízení, Kapitola II pravomoc soudů a Kapitola III pokrývá proces uznání a

---

³⁸ KENNET, W. *The Brussels I Regulation*. ICLQ, s.725.

³⁹ PAUKNEROVÁ, M. *Mezinárodní civilní procesní právo po vstupu České Republiky do EU – vybrané otázky*. Právní Rozhledy 9/2004, s. 334.

⁴⁰ Dostupné z WWW < <http://europa.eu.int/eur-lex/>>.

⁴¹ KENNET, W. cit.38, s.725.

výkonu rozhodnutí je nutné připomenout, že základním cílem Nařízení je usnadnit výkon soudních rozhodnutí vydaných státy EU.⁴²

4.3 Věcný rozsah úpravy – Kapitola I

Nařízení se na základě čl. 1. bude aplikovat ve věcech občanských a obchodních bez ohledu na druh soudnictví, tedy bez ohledu na soud, u kterého řízení probíhá. Nevztahuje se zvláště na věci daňové, celní a správní. Nařízení se dále nepoužije na otázky osobního stavu, způsobilosti fyzické osoby k právům a právním úkonům, majetkové vztahy mezi manželi a dědění, včetně dědění ze závěti, konkursy, vyrovnání a podobná řízení, sociální zabezpečení a rozhodčí řízení. V Nařízení se "členským státem" rozumějí členské státy s výjimkou Dánska.

Termín občanské a obchodní věci ve smyslu Nařízení vyložil v mnoha případech Evropský soudní dvůr při interpretaci Bruselské Úmluvy.⁴³ Tradičním interpretačním problémem bylo vyložení termínu „osoba soukromého a veřejného práva“, zejména pokud v občanských či obchodních věcech vystupuje jako strana stát nebo jeho organizace, tedy osoba nadána veřejnou mocí. Evropský soudní dvůr dospěl k názoru, že rozlišovací podmínkou je „jednání orgánu státu ve vztahu k rozsahu jeho pravomocí daných mu jako orgánu státu“. V případě rozlišování, zda stát je v pozici soukromého či veřejného subjektu, není rozhodné, na které straně žaloby se nachází.⁴⁴

Okruh vyloučených otázek z Nařízení je z větší části upraven jinou normou přijatou Radou ES - nařízením Brusel IIa. U ostatních vyloučených okruhů je patrné, že vývoj směrem ke sblížení daných oblastí ještě nedozrál a to především zásahy z důvodu veřejného pořádku. K ilustraci okruhu vyloučených otázek je vhodné jmenovat rozhodnutí ESD ve věci **Cavel v. Cavel**⁴⁵. Tento případ se týká rozvodového řízení ve Francii. Tamější soud vydal předběžné opatření, které se řešilo manželské majetkové vztahy. Opatření mělo být provedeno v Německu. Evropský soudní dvůr rozhodl o vyloučení aplikace Bruselské úmluvy. Svě rozhodnutí zdůvodnil tím, že pojem manželské majetkové vztahy jsou spíše právní vztahy manželů týkající rozdělení manželství, když jsou majetkové

---

⁴² CLARKSON, CMV.; HILL, J. *The conflict of laws*. Oxford: Oxford university press 2006, s. 158.

⁴³ Srovnej např. rozhodnutí 29/76 ve věci LTU Lufttransportunternehmen v Eurocontrol.

⁴⁴ ROZEHNALOVÁ, N. *Evropský justiční prostor ve věcech civilních*. Právní fórum 3/2005, s. 83.

⁴⁵ Rozhodnutí ESD 143/78 Cavel v. Cavel.

povahy. Na výkon cizích soudních rozhodnutí ve věcech manželských se nyní použije ustanovení nařízení Brusel IIa.⁴⁶

Konkursy, vyrovnání a podobná řízení jsou nyní upravena v samostatném nařízení Rady (ES) č.1346/2000, o insolvenčních řízeních.⁴⁷

Věci týkající se sociálního zabezpečení mohou mít v některých státech EU soukromoprávní povahu a proto jsou z Nařízení vyloučena.

Na rozhodčí řízení se také Nařízení neaplikuje a to z důvodu úpravy mezinárodní smlouvou. Newyorská úmluva OSN ze dne 10 června 1958 stanoví požadavky pro uznání a výkon cizích rozhodčích nálezů. ESD v této věcech rozhodčího řízení v průběhu let potvrdil⁴⁸, že do rozsahu Nařízení nespadá ani otázka platné rozhodčí doložky, uznání a výkonu rozhodčího nálezu, jmenování či vyloučení rozhodců, určení místa rozhodování a další otázky (tzv. pomocná funkce soudů).⁴⁹

4.4 Časová a personální působnost Nařízení – Kapitola VI

Obecně platí, že „Nařízení se vztahuje na řízení zahájená a veřejné listiny vypracované po vstupu Nařízení v platnost.“⁵⁰ Nařízení vstoupilo v platnost dne 1. března 2002. Pro nové členské státy platí Nařízení ode dne jejich přistoupení k Evropskému společenství. Úpravu časové působnosti najdeme v článku 66 „Přechodná ustanovení“.

Odstavec 2 článku 66 stanoví, že ustanovení o vykonatelnosti (Díl III Nařízení) se použijí na rozhodnutí vydaná po vstupu Nařízení v platnost. V některých případech se Nařízení bude aplikovat i na řízení zahájená před vstupem Nařízení v platnost. Prvním z nich je, pokud řízení pokud bylo zahájeno v členském státě původu poté, co ne jeho území vstoupila v platnost Bruselská či Luganská úmluva a dožadovaný stát byl úmluvami také vázán. Za druhé, v dalších případech za předpokladu, že příslušnost soudu byla stanovena podle pravidel, která se shodují s pravidly pro určení příslušnosti obsaženými

---

⁴⁶ ROZEHNALOVÁ, N. *Evropský justiční prostor ve věcech civilních*. Právní fórum 3/2005, s.84.

⁴⁷ *Ibidem*.

⁴⁸ Srovnej např. C-190/89 *Marc Rich and Co. AG v. Societa Italiana Impianti PA*.

⁴⁹ *Ibidem*.

⁵⁰ Článek 66 Nařízení 44/2001.

v kapitole II Nařízení nebo v dohodě uzavřené mezi členským státem původu a dožádaným členským státem a to platné v době zahájení řízení.⁵¹

Otázka personální působnosti Nařízení je řešena odlišně pro určení pravomoci soudů a pro uznání a výkon. Pro to, aby byla založena pravomoc soudu rozhodovat daný spor, žalovaný musí mít domicil na území ES. Nařízení stanoví i pro toto pravidlo výjimky a to konkrétně v článku 4, čl. 9 odst. 2., čl. 14 odst. 4, čl. 15 odst. 2, čl. 22 a 23. Pozice žalobce není určující. V případě uznání a výkonu rozhodnutí je určující pouze skutečnost, že rozhodnutí, které má být uznáno a vykonáno bylo vydáno ve státě EU. Tudíž domicil v tomto případě nehraje žádnou roli.⁵²

4.5 Příslušnost – Kapitola I

Kapitola II Nařízení se zabývá otázkami týkajícími se mezinárodní pravomoci soudů členských států EU. Úřední překlad Nařízení používá formulace příslušnost, ale pro jednotu terminologie v České republice nutno vhodnější používat pojem pravomocí.⁵³

Podle Nařízení máme šest druhů pravomoci. A to základní pravomoc soudů, pro kterou je rozhodující domicil žalovaného (čl. 2). Dále alternativní pravomoc k základní pravomoci, která je postavená na možnosti žalovat u soudu státu, který má bližší vztah k projednávané věci (čl. 5). Následuje tzv. alternativní pravomoc reagující na procesní jevy, která zohledňuje blízkost rozhodné skutečnosti a místa soudu a dává mocnost žalovat v jiném státě než je domicil žalovaného (čl. 6 a 7). Dále speciální pravomoc, jejíž úpravu najdeme v oddílu třetím první části nařízení (čl. 8 - 21). Speciální pravomoc, která se použije před základní i alternativní pravomocí ve věcech pojišťovacích, spotřebitelských a pracovních. V těchto věcech je patrné, že je zde chráněna slabší strana. Následuje tzv. výlučná pravomoc. Ta má přednost před všemi ostatními (čl. 22). Naposledy v článku 23 a 24 je upravena tzv. dohodnutá pravomoc, která má přednost před všemi ostatními pravomocemi s výjimkou výlučné.⁵⁴

Nařízení pracuje s pojmem domicil žalovaného, jímž je bydliště fyzické osoby či sídlo osoby právnické osoby. Termíny jsou vymezeny v čl. 59 a 60 a to následovně.

---

⁵¹ ROZEHNALOVÁ, N. *Evropský justiční prostor ve věcech civilních*. Právní fórum 3/2005, s. 85.

⁵² *Ibidem*.

⁵³ ROZEHNALOVÁ, N. *Evropský justiční prostor ve věcech civilních*. Právní fórum 4/2005 s. 121.

⁵⁴ *Ibidem* 122.

Článek 59

1. Pro posouzení, zda má strana řízení bydliště na území členského státu, u jehož soudů byl podán návrh, použije soud své právo.

2. Nemá-li strana řízení bydliště v členském státě, u jehož soudů byl návrh podán, použije soud pro posouzení, zda má strana řízení bydliště v jiném členském státě, právo tohoto členského státu.

Článek 60

1. Pro účely tohoto nařízení se v případě společností nebo jiných právnických osob nebo sdružení fyzických nebo právnických osob "bydlištěm" rozumí místo, kde má tato osoba své sídlo nebo ústředí nebo hlavní provozovnu.

4.6 Uznání a výkon rozhodnutí podle nařízení – Kapitola III

Největší změny do právních řádů členských států přineslo Nařízení v procesu uznávání a výkonu soudních rozhodnutí. V mnoha jurisdikcích byla tato procedura zdlouhavá a nepraktická. Podle Nařízení je rychlejší a čistě administrativní. Příslušný orgán rozhodující o uznání či výkonu nezjišťuje příčiny pro neuznání výkonu, ale pouze zkoumá, zda má k dispozici všechny příslušné dokumenty, které mu oprávněná osoba předloží. Jakýkoliv spor, týkající se obsahu práv a povinností, je předmětem jiného řízení.⁵⁵ Při uznání a výkonu se tedy vychází z presumpce nezávadnosti cizích rozhodnutí a tím zjednodušuje celý proces uznání a výkonu.⁵⁶

Uznání a výkon rozhodnutí je v Nařízení rozdělen na tři samostatné fáze. První z nich je řízení o uznání, druhou fází je prohlášení vykonatelnosti - tzv. řízení *exequatur* a následuje výkon rozhodnutí. Tyto tři fáze spolu úzce souvisejí, ale jsou od sebe navzájem

---

⁵⁵ KENNET, W. *The Brussels I Regulation*, ICLQ, s.732.

⁵⁶ ROZEHNALOVÁ, N. *K vytváření evropského justičního prostoru*. Právní aspekty Evropské integrace, EMP 1-2/1999, s.44.

odděleny a je možné vést tři samostatná řízení. Zároveň jedno řízení nemusí být nutně podmínkou dalšího.⁵⁷

4.6.1 Pojem rozhodnutí

Článek 32 definuje pojem rozhodnutí jako:

„... každé rozhodnutí vydané soudem členského státu, bez ohledu na to, je-li označeno jako rozsudek, usnesení, příkaz nebo nařízení výkonu rozhodnutí, včetně rozhodnutí o nákladech řízení vydaného soudním úředníkem.“ Jak vidíme, pojem rozhodnutí je v tomto případě legislativní zkratkou pro jakékoli rozhodnutí bez ohledu na to jakým způsobem je v členském státě označeno. Je to individuální právní akt, jímž je uložena povinnost v mezích věcné působnosti – tedy musí jít o rozhodnutí v občanských a obchodních věcech. V principu není podle Nařízení žádný rozdíl mezi konečným rozhodnutím, tedy rozhodnutím ve věci a předběžným opatřením nebo rozhodnutím in personam a rozhodnutím in rem.⁵⁸

Podle kapitoly IV Nařízení jsou vykonatelné soudní smíry a veřejné listiny. Veřejná listina musí opět obsahovat úpravu vztahů v mezích věcné působnosti. Veřejnou listinou, která je vykonatelná podle českého práva, je notářský zápis se svolením k vykonatelnosti podle § 71 notářského řádu nebo §78 exekučního řádu. V jiných členských státech jde o veřejné listiny, které například mohou obsahovat dohodu o placení výživného uzavřenou před správním úřadem nebo jimi ověřené⁵⁹. Přípustnost vykonatelnosti se v tomto případě posuzuje podle lex loci edici, tedy přípustnosti výkonu ve státě jejího vydání.⁶⁰ Ovšem v rozhodnutí ve věci *Unibank A/S v. Flemming G. Christensen*⁶¹ ESD dospěl k závěru, že za veřejnou listinu nelze považovat uznání dluhu, jehož pravost nebyla ověřena žádným veřejným úřadem, i když je tato listina vykonatelná ve státě vydání.⁶² Na základě článku 58 Nařízení je soudní smír vykonatelný za stejných podmínek jako veřejná listina a to za

---

⁵⁷ Ibidem.

⁵⁸ CLARKSON, CMV.; HILL, J. *The conflict of laws*. Oxford: Oxford university press 2006, s 158.

⁵⁹ Článek 57 odst. 2. Nařízení 44/2001.

⁶⁰ KAPITÁN, Z. *Evropský justiční prostor ve věcech civilních*. Právní fórum 7/2005, s. 241.

⁶¹ Rozhodnutí C-260/97 *Unibank A/S v. Flemming G. Christensen*.

⁶² KAPITÁN, Z., cit 50. s. 241.

předpokladu, že byl schválen soudem v průběhu řízení a je vykonatelný v členském státě, v němž byl uzavřen.

4.6.2 Proces uznání

Řízení o uznání rozhodnutí je jednou ze tří fází uznání a výkonu citích soudních rozhodnutí podle Nařízení. Na základě čl. 33 jsou rozhodnutí vydaná ve některém členském státě v ostatních členských státech uznávána, aniž by bylo vyžadováno zvláštní řízení. Z uvedeného vyplývá, že uznání rozhodnutí ve státech EU je automatické. „Soud uznávajícího státu nemá povinnost ex officio zkoumat splnění podmínek pro uznání cizího rozhodnutí. Zkoumání „uznatelnosti“ je incidenční, soud k němu přistupuje tedy pouze na základě námitky osoby, která prokáže, že má na tomto zkoumání právní zájem.“⁶³

Podle citovaného čl. 33 je zřejmé, že podmínky uznání se mohou posuzovat ve třech případech. Za prvé v samostatném řízení o uznání (odst. 2.), za druhé při řízení o opravném prostředku proti rozhodnutí o prohlášení vykonatelnosti (odst. 2.), nebo ta třetí jako předběžná otázka v rámci jiného řízení (odst. 3.). Uznání rozhodnutí v samostatném řízení se provádí na návrh. Návrh se podává u příslušného orgánu členského státu, jejichž seznam najdeme v Příloze II a III k Nařízení. Zároveň, i když Příloha II obsahuje příslušných orgánů, u kterých se podává návrh na výkon rozhodnutí, použije se i pro jeho uznání.⁶⁴ Ve druhém případě, v řízení o exequatur není podle čl. 41 povinný oprávněn činit jakákoliv podání a tak nemůže ani učinit námitku existence důvodů neuznání rozhodnutí. Proto je to možné až v řízení o opravném prostředku proti rozhodnutí o vykonatelnosti.⁶⁵ Za třetí rozhodnutí o uznání může být rozhodující pro jiné rozhodnutí ve věci samé v jiném civilním řízení. Jako předběžnou otázku může uznání řešit jakýkoliv soud EU.⁶⁶

---

⁶³ Ibidem 243.

⁶⁴ Ibidem.

⁶⁵ Ibidem.

⁶⁶ Ibidem.

4.6.3 Důvody odepření uznání popřípadě výkonu rozhodnutí

K získání uznání rozhodnutí strana nepotřebuje více než vyhotovení rozhodnutí. Tento princip vychází z ustanovení čl. 53 odst. 1. Nařízení vychází z předpokladu, že rozhodnutí, které spadá pod jeho věcnou působnost má nárok na to být uznáno a případně i vykonáno. Rozhodnutí v žádném případě nesmí být přezkoumáváno ve věci samé.⁶⁷ Avšak k uznání nemusí dojít vždy, protože Nařízení stanovuje několik důvodů, které mohou vést k jeho odepření. Důvody, které brání uznání i výkonu, jsou nedostatky v mezinárodní pravomoci, rozpor s veřejným pořádkem, vady řízení ve státě vydání rozhodnutí a res iudicata a podobné překážky.

Nedostatky v mezinárodní pravomoci

Základním pravidlem je, že soud, který vydává rozhodnutí musí být soudem příslušným, podle pravidel určených v Kapitole II Nařízení. Základní nedostatky v mezinárodní pravomoci zakotvuje čl. 35 odst. 1 Nařízení. Na základě citovaného ustanovení se rozhodnutí neuzná pokud byla porušena pravidla o mezinárodní příslušnosti a to ve věcech:

Pojištění (článek 8 – 14 Nařízení)

Spotřebitelských (článek 15 – 17 Nařízení)

Výlučné příslušnosti (článek 22 Nařízení)

Na druhou stranu není žádná obrana pro případ nedostatku pravomoci ve věcech týkajících se individuálních pracovních smluv (čl. 18 – 19 Nařízení). Důvody pro odepření uznání důvody ve věcech pojištění a spotřebitelských odůvodňovány tím, že slouží ve prospěch slabší strany závazkového právního vztahu. Avšak zařazení důvodů se zdá někdy nesystémové, protože vztah vyplývající z pojištění nemusí pro pojištěného nutně ekonomicky a právně znamenat slabší postavení. Stejně by také mohl být v tomto

---

⁶⁷ Čl 36, 45 odst 2 Nařízení 44/2001.

případě chráněn zaměstnanec.⁶⁸ Evropský soudní dvůr se k této problematice zatím nijak zásadním způsobem nevyjádřil.⁶⁹

Dalším nedostatkem v mezinárodní pravomoci je případ úpravy mezinárodní pravomoci podle dohod uzavřených mezi členskými státy před vstupem Nařízení v platnost (čl. 72 Nařízení).

Pro posouzení toho, zda je dána příslušnost, je dožádaný soud nebo orgán vázán skutkovým zjištěním, na nichž soud členského státu původu založil svou příslušnost.⁷⁰ V jiných případech nespadajících do důvodů v článku 35 odstavec 1 nesmí být příslušnost soudu členského státu původu přezkoumávána a to ani z důvodu rozporu s veřejným pořádkem.⁷¹

Rozpor s veřejným pořádkem

Rozhodnutí nebude uznáno v případě, že takové uznání je zjevně v rozporu s veřejným pořádkem členského státu, v němž se o uznání žádá.⁷² Veřejným pořádkem se zpravidla rozumí soubor základních společenských a státních hodnot a zásad právního řádu daného státu, na kterých je nutno bez výhrady trvat.⁷³ Podle judikatury ESD by se v kontextu Bruselského Nařízení měla výhrada veřejného pořádku vykládat restriktivně⁷⁴ a používat pouze ve výjimečných případech⁷⁵.

V případě **Krombach v. Bamberski**⁷⁶ ESD rozhodl, že rozpor s veřejným pořádkem může být důvodem k odepření uznání pouze tehdy, pokud cizí rozhodnutí je v rozporu se základními principy nebo právními pravidly, které jsou považovány za podstatné či nezbytné v právním řádu státu, kde má být rozhodnutí uznáno. Rozhodnutí ve věci Krombach je velice zajímavé, protože se zabývá problematikou porušení základních lidských práv a svobod upravené Evropskou úmluvou o ochraně lidských práv (dále jen „EUOLP“)⁷⁷. Krombach, německý státní příslušník, podal injekci francouzské dívce, která

---

⁶⁸ KAPITÁN, Z. *Evropský justiční prostor ve věcech civilních*. Právní fórum 7/2005, s. 246.

⁶⁹ Ibidem.

⁷⁰ Článek 35 odstavec 2 Nařízení 44/2001.

⁷¹ Článek 35 odstavec 3 Nařízení 44/2001.

⁷² Článek 34 odstavec 1 Nařízení 44/2001.

⁷³ Článek 36 ZMPS

⁷⁴ Příklad C – 414/92 Solo Kleinmotoren GmbH v Boch [1994] ECR I-2237.

⁷⁵ Příklad 145/86 Hoffmann v Krieg [1988] ECR 645.

⁷⁶ Příklad C-7/98 Krombach v Bamberski [2000] ECR I- 1935.

⁷⁷ Úmluva Rady Evropy - Evropská úmluva o ochraně lidských práv 1950.

následně zemřela. Německé úřady zahájily vyšetřování, to ale bylo zastaveno. Francouzské úřady proto proti Krombachovi zahájily trestní stíhání, určující svoji příslušnost na základě národnosti zemřelé dívky. Krombach byl řádně předvolán, ale k řízení se nedostavil. Otec zemřelé dívky pan Bamberski současně podal v souladu s francouzským právem civilní žalobu na náhradu škody jako součást trestního řízení. Krombach najal právníky, aby ho obhajovali, avšak soud je odmítl vyslechnout z důvodu, že se Krombach nedostavil k předchozímu řízení. Soud následně uznal Krombacha vinným z trestného činu a zároveň přiznal panu Bamberski nárok na náhradu škody. Když pan Bamberski chtěl vykonat rozhodnutí o náhradě škody v Německu, Krombach namítl rozpor s veřejným pořádkem podle čl. 27 odstavec 2 Bruselské úmluvy, že rozsudek byl získán způsobem, kdy se nemohl řádně obhajovat. Německý soud proto dal předběžnou otázku k ESD. ESD došel k závěru, že byl porušen článek 6 Evropské úmluvy o ochraně lidských práv, právo na spravedlivý proces a stanovil, že Německo může uznání rozhodnutí odmítnout na základě rozporu s veřejným pořádkem. Také Evropský soud na ochranu lidských práv sídlící ve Štrasburku v následném řízení zahájeném na návrh pana Krombacha potvrdil, že francouzský soud porušil čl. 6 EUOLP.⁷⁸

Vady řízení ve státě vydání rozhodnutí

Čl. 34 odstavec 2 jako další důvod neuznání rozhodnutí uvádí případ „jestliže žalovanému, v jehož nepřítomnosti bylo rozhodnutí vydáno, nebyl doručen návrh na zahájení řízení nebo jiná rovnocenná písemnost v dostatečném časovém předstihu a takovým způsobem, který mu umožňuje přípravu na jednání před soudem, ledaže nevyužil žádný opravný prostředek proti rozhodnutí, i když k tomu měl možnost“. Tento důvod je naukou nazýván jako zásah do práva slyšení či do práva podílet se na jednání soudu. Je to na rozdíl od jiných důvodů odepření uznání velmi konkrétní důvod a nezahnuje všechny nepravdivosti řízení, které z práva na slyšení vyplývají. Pokud by se tedy jako obrana proti uznání a výkonu rozhodnutí nedal prioritně použít tento důvod odepření, mohl by následovat důvod rozporu s veřejným pořádkem. V tomto případě by bylo základní zásadou, na které je nutno trvat, zásada spravedlivého procesu. ESD při

---

⁷⁸ HARTLEY, T. *Human rights as a bar to enforcement of a foreign judgement*, LQR 2004, s.211-214.

svém rozhodování porovnával obě dvě zásady a došel k závěru, že důvod stanovený v článku 34 odstavec 2 má povahu ustanovení speciálního.⁷⁹

Účelem tohoto ustanovení je zajistit, aby žalovaný měl v řízení právo na obhajobu a dostatek času na její přípravu. Avšak pokud by se dozvěděl o probíhajícím řízení nebo o tom, že proti němu bylo vydáno rozhodnutí a měl ještě k dispozici opravný prostředek, musí ho využít, jinak rozhodnutí bude uznáno.

Jedním z důležitých rozhodnutí v této oblasti je rozhodnutí ESD ve věci **Hendrickman et Feyen v. Magenta Druck Verlag GmbH**⁸⁰, které bylo již citováno. V tomto případě německý soud vydal rozhodnutí proti žalovanému za situace, kdy byl žalovaný zastoupen právním zástupcem, avšak bez platné plné moci. Na základě německého práva jeho právo na slyšení nebylo porušeno, ale ESD rozhodl o opaku.

Čl. 34 odstavec 2 se bude aplikovat bez ohledu na to zda žalovaný má či nemá domicil ve státě vydání rozhodnutí.⁸¹

Res iudicata a podobné překážky

Dalšími případy, kdy rozhodnutí nebude uznáno je pokud, rozhodnutí „je neslučitelné s rozhodnutím vydaným v řízení mezi týmiž stranami v členském státě, v němž se o uznání žádá“ (čl. 34 odst. 3) a „je-li neslučitelné s dřívějším rozhodnutím, které bylo vydáno v jiném členském státě nebo ve třetí zemi v řízení mezi týmiž stranami a pro tentýž nárok, pokud toto dřívější rozhodnutí splňuje podmínky nezbytné pro uznání v členském státě, v němž se o rozhodnutí žádá“ (čl. 34 odst. 4).

V Nařízení se již objevuje úprava, která řeší situace kdy rozhodnutí mohou být v konfliktu avšak ne úplně vyčerpávajícím způsobem (Čl. 6, 27 a 28) a proto zákonodárce stanovil tento důvod jako jeden z důvodů odepření uznání rozhodnutí.

Z definice vidíme, že v čl. 34 odst. 3 se nejedná o rozhodnutí o stejném nároku, nejde tedy o překážku věci rozsouzené. Je ale pravidlem, že obě rozhodnutí spolu musí věcně souviset.⁸² Půjde například konkrétně o případ rozhodnutí ve věci **Hoffmann v. Krieg**.⁸³

---

⁷⁹ Případ C- 78/95 Hendrikaman et Feyen v. Magenta Druck Verlag GmbH [1996].

⁸⁰ Případ C- 78/95 Hendrikaman et Feyen v. Magenta Druck Verlag GmbH [1996].

⁸¹ DICEY; MORRIS; COLLINS. *Conflict of laws*. London: Sweet and Maxwell, 2006, s. 665.

⁸² KAPITÁN, Z. *Evropský justiční prostor ve věcech civilních*, Právní fórum 7/2005, s. 245.

Jednalo se o rozhodnutí vydaného v Německu o výživném mezi manžely, které mělo být uznáno na území Nizozemí. Tam však již bylo vydáno rozhodnutí o rozvodu manželství, které bylo neslučitelné.

Čl. 34 odstavec 4 je ustanovení, které zakládá překážku věci rozsouzené, a to ať jde o rozhodnutí ze členského či nečlenského státu EU. Podmínky jsou, že musí jít o rozhodnutí dřívější a musí splňovat podmínky pro uznání.

4.6.4 Řízení o vykonatelnost rozhodnutí

Řízení o vykonatelnost (*exequatur*) je zvláštním řízením, jehož smyslem je ověřit zda cizí rozhodnutí splňuje vymezené formální náležitosti. Návrh na prohlášení vykonatelnosti se podle čl. 39 Nařízení podává soudu nebo příslušnému orgánu uvedeného v seznamu v příloze II. Jako v dalších fázích řízení se i v této postupuje podle procesních pravidel státu, kde se o prohlášení vykonatelnosti žádá.⁸⁴

K návrhu se musí připojit vyhotovení rozhodnutí. Podmínkou je, že musí splňovat podmínky nezbytné pro uznání jeho pravosti (článek 53 odstavec 1). Druhým dokumentem, který se připojuje k návrhu je osvědčení, které vydává soud nebo příslušný orgán členského státu, ve kterém bylo rozhodnutí vydáno (čl. 54). Vydává se na formuláři, který je uveden v příloze V k Nařízení. Dále v některých případech soud může požadovat překlad těchto dokumentů. Překlad musí být provedený osobou oprávněnou. Jinak uvedené písemnosti ani procesní plné moci nemusí být úředně ověřeny.⁸⁵ Vykonatelnými jsou i veřejné listiny a soudní smíry, tak jak to stanoví kapitola IV Nařízení. Jsou vykonatelné stejným postupem jako rozhodnutí.

Čl. 55 dále stanoví kritéria pokud není osvědčení předloženo. Podle tohoto ustanovení soud může určit lhůtu pro jeho předložení, přijmout rovnocennou písemnost nebo pokud nepovažuje za potřebné další objasnění, jeho předložení prominout.

V případě splnění těchto formálních náležitostí rozhodne soud o vykonatelnosti rozhodnutí a rozhodnutí je doručeno povinnému. Povinný nemá až do doručení možnost žádných námitek. Jedinou obranou proti rozhodnutí o prohlášení vykonatelnosti je až

---

⁸³ Případ 145/86 Hoffmann v Krieg [1988] ECR 645.

⁸⁴ KAPITÁN, Z. *Evropský justiční prostor ve věcech civilních*, Právní fórum 7/2005, s. 246.

⁸⁵ *Ibidem* 247.

opravný prostředek, jímž je například odvolání. Jedná se řádný opravný prostředek v zemi, kde má být rozhodnutí vykonáno. Opravný prostředek se podává u soudu uvedeného v seznamu v příloze III. V České republice je to okresní soud. V Anglii a Walesu „High Court of Justice“ nebo jde-li o rozhodnutí ve věcech výživného u „Magistrate’s courts“. Pro podání opravného prostředku stanovuje Nařízení obecné a zvláštní lhůty. Podle čl. 43 odst. 5 „opravný prostředek proti prohlášení vykonatelnosti musí být podán ve lhůtě jednoho měsíce od doručení tohoto prohlášení“. Nebo je to lhůta dva měsíce v případě, že má-li strana, vůči níž je výkon navrhován, bydliště v jiném státě, než ve kterém bylo prohlášení vykonatelnosti vydáno.

Řízení o opravném prostředku má v oblasti výkonu cizích soudních rozhodnutí zásadní význam. Jelikož povinný nemůže činit žádné návrhy ani námitky v řízení v prvním stupni, je mu toto právo dáno zde. Námitky týkající se nedodržení podmínek prohlášení vykonatelnosti či existence důvodů pro neuznání rozhodnutí mohou být vzneseny právě v řízení o opravném prostředku. Soud v tomto řízení pokud zkoumá důvody pro neuznání rozhodnutí, rozhodnutí soudu prvního stupně zruší a rozhodne o zamítnutí návrhu (čl. 45 odst. 1). Cizí rozhodnutí ani v řízení v druhém stupni nemůže být zkoumáno meritorně (čl. 45 odst. 2). Nařízení také určuje, že soud vydá rozhodnutí neprodleně (čl. 45 odst. 1). Zbytečné průtahy v rozhodování by mohly poškozovat zájmy oprávněného.⁸⁶

Proti rozhodnutí v řízení o opravném prostředku je přípustný opravný prostředek, jejichž výčet najdeme v příloze IV Nařízení. V České republice je to dovolání nebo žaloba pro zmatečnost.

Podle Nařízení může být rozhodnutí vykonatelné zcela ve všech výrocích cizího rozhodnutí nebo jen zčásti ve vztahu k některým z nároků. Na základě čl. 48 odst. 1 Nařízení, pokud prohlášení vykonatelnosti nemůže být vydáno v plném rozsahu, vydá soud prohlášení vykonatelnosti pro jeden nebo více těchto nároků. Navrhovatel sám může žádat, aby rozhodnutí bylo o prohlášení vykonatelnosti bylo omezeno pouze na část nároků vyplývajících z rozhodnutí.⁸⁷

---

⁸⁶ KAPITÁN, Z. *Evropský justiční prostor ve věcech civilních*, Právní fórum 7/2005, s. 247.

⁸⁷ *Ibidem*.

4.6.5 Řízení o výkon rozhodnutí

Výkon rozhodnutí je úzce spojen s prohlášením vykonatelnosti. Je upraven také v druhém oddílu Kapitoly III Nařízení. Obecně řečeno, cizí rozhodnutí bude vykonáno za splnění tří podmínek. Za prvé, rozhodnutí musí být vykonatelné ve státě vydání a orgán který rozhodnutí vydal vydá příslušné osvědčení. Za druhé, rozhodnutí musí být prohlášeno za vykonatelné ve státě uznání. Za třetí, rozhodnutí bude vykonáno, nejsou-li dány důvody pro odepření uznání či výkonu.⁸⁸

Výkon rozhodnutí je prováděn podle procesních předpisů státu, kde má být rozhodnutí vykonáno. Návrh na výkon rozhodnutí může být podán samostatně po tom, co bylo příslušným soudem vydáno prohlášení o vykonatelnosti, nebo spolu s návrhem na prohlášení vykonatelnosti.

4.7 Vztah Nařízení k jiným normám, které mají stejnou věcnou působnost

Stejnou věcnou působnost s Nařízením Brusel I mají i jiné normy. V rámci pramenů práva EU jsou to další komunitární nástroje - například směrnice nebo např. Bruselská úmluva, která stále zůstává v platnosti a donedávna se aplikovala ve vztahu k Dánsku. Dále jsou státy vázány velkým počtem převážně dvoustranných mezinárodních smluv vypočtených v čl. 69 Nařízení. Nakonec existují i mnohostranné úmluvy mezi členskými státy EU, které upravují stejnou materii. I zde platí základní pravidlo „lex specialis derogat generalis“.⁸⁹

Ustanovení upravující právě tuto problematiku nejdeme v kapitole VII Nařízení.

Na základě čl. 67 Nařízení není dotčeno uplatňování ustanovení, která jsou obsažena v právních aktech Společenství nebo ve vnitrostátních právních předpisech harmonizovaných k provedení těchto aktů.

Nařízení nahrazuje Bruselskou úmluvu (čl. 68).

Nařízení dále nedopadá v souladu s čl. 299 Smlouvy ES na některá zámořská území členských států (čl. 68).

Jakýkoliv odkaz na Úmluvu se považuje za odkaz na toto nařízení (čl. 68 odst. 2).

---

⁸⁸ Ibidem.

⁸⁹ ROZEHNALOVÁ, N. *Evropský justiční prostor ve věcech civilních** Právní fórum 3/200, s. 582.

Dvoustranné mezinárodní smlouvy vypočtené v čl. 69 Nařízení se neuplatní v částech, kde se střetávají s obsahem Nařízení.

Pokud jde o mnohostranné mezinárodní smlouvy, jejich předmětem jsou zvláště vymezené oblasti, čl. 71 stanoví, že nařízení nebrání aplikaci těchto úmluv.

V odstavci 2 článku 71 je upraven postup zajištění jednotného výkladu, které lze vymežit jako spolupůsobení pravidel v obou úpravách.

Čl. 72 nakonec upravuje vztah zvláštních dohod kterými se státy zavázaly před vstupem Nařízení v platnost neuznávat podle čl. 59 Úmluvy rozhodnutí vydaná v jiných smluvních státech proti žalovaným s bydlištěm nebo obvyklým pobytem na území třetí země.⁹⁰

---

⁹⁰ Ibidem.

5 UZNÁNÍ A VÝKON ROZHODNUTÍ V ČR

5.1 Režim soudních rozhodnutí vydaných mimo území EU

V České republice je koncepce uznání a výkonu rozhodnutí provedena komplexně zákonem o mezinárodním právu soukromém a procesním⁹¹ (dále jen „ZMPS“). Je nutné připomenout, že tento postup se použije subsidiárně pokud mezinárodní smlouva, již je Česká republika vázána nestanoví něco jiného.

V § 63 je stanoveno, že cizí rozhodnutí mají v České republice účinnost, jestliže nabyla podle potvrzení příslušného cizího orgánu právní moci a byla-li uznána českými orgány. Výrazem cizí rozhodnutí se v tomto kontextu rozumí rozhodnutí justičních orgánů cizích států ve věcech uvedených v § 1 zákona, tedy ve věcech v nichž se koná řízení občanskoprávních, rodinných, pracovních a jiných podobných. Dále jsou to cizí soudní smíry a cizí notářské listiny. Nerozumějí se tím cizí rozhodčí nálezy, jejichž režim je upraven v zákoně 98/1963 Sb., o rozhodčím řízení a především mezinárodní úmluvou o uznání a výkonu cizích rozhodčích nálezů, tzv. Newyorská úmluva.⁹²

Rozhodnutím podle § 63 je akt aplikace práva, ze kterého vyplývají pro konkrétní subjekty konkrétní práva a povinnosti, jejichž splnění se lze domáhat i ve státě, ve kterém bylo předmětné rozhodnutí vydáno. Zda se jedná o rozhodnutí či nikoli však nebude posuzováno podle práva českého, nýbrž podle kritérií práva státu, kde bylo rozhodnutí vydáno. Pojem rozhodnutí nelze vykládat extenzivně, tento pojem nezahrnuje občanskoprávní úkony. I když se můžeme setkat s tím, že určité právní účinky v cizině nastanou na základě smlouvy, u nás je k tomu potřeba soudního rozhodnutí. Smlouva tedy nemůže být uznána ani vykonána, s výjimkou případů, kdy by byla ve formě notářské listiny a tím by se vešla pod definici ustanovení § 63.

Účinností cizího rozhodnutí se rozumí, že má stejné právní účinky jako pravomocné rozhodnutí české. Je rovnocenné, protože vyvolává stejný právní stav. Účinností však nemůžeme rozumět její bezprostřední vykonatelnost. Aby rozhodnutí mohlo být

---

⁹¹ Zákon č. 97/1963 Sb. o mezinárodním právu soukromém a procesním, v platném znění.

⁹² KUČERA, Z.; TICHÝ, L. *Zákon o mezinárodním právu soukromém a procesním – Komentář*. Praha: Panorama, 1989, s. 302.

vykonáno, musí být splněny podmínky stanovené zákonem v §§ 63, 64 a 66 a to jak pozitivně tak negativně.⁹³

Otázka uznání rozhodnutá je řešena ve formě předběžně či incidenční otázky v jiném řízení. S výjimkou věcí statusových. Cizí rozhodnutí se tedy neuznává v samostatném řízení formálním rozhodnutím. § 65 zákona proto stanoví, že „cizí rozhodnutí v majetkových věcech se nevyslovuje zvláštním výrokem. Cizí rozhodnutí je uznáno tím, že český orgán k němu přihlédně jako by šlo o rozhodnutí české.“⁹⁴ Pokud jde o otázky pravomocných rozhodnutí ve věcech manželských a rodinných, jimiž se v mé práci pro přehlednost nezabývám, pokud alespoň jeden z účastníků je občanem České republiky, jsou uznávána ve zvláštním řízení. Rozhoduje o nich Nejvyšší soud.⁹⁵ Z uvedeného vidíme, že zákon rozeznává dva druhy uznání a to ve věcech majetkových a věcech statusových. V dalším výkladu se již budu zabývat pouze uznáním a výkonem rozhodnutí ve věcech majetkových.

Důležitou podmínkou pro uznání je právní moc rozhodnutí. I v tomto případě se nepostupuje podle našich vnitrostátních předpisů, nýbrž se přihlíží k předpisům cizím. Právní moc je potom potvrzena nejspíše orgánem, který rozhodnutí vydal. Cizí rozhodnutí i listina o právní moci jsou potom veřejnými listinami ve smyslu § 52 ZMPS. Cizí soudní rozhodnutí lze vykonat pouze nabude-li právní moci. Narozdíl od rozhodnutí tuzemského, které lze v určitých případech vykonat předběžně, tedy před jeho právní mocí.

Další podmínky společné jak pro výkon tak pro uznání jsou v zákoně vymezeny negativně a to jako překážky, které jsou důvodem pro odepření uznání. Výčet je taxativní. Cizí rozhodnutí český orgán nemůže uzнат ani vykonat v těchto případech:

- (a) *Uznání brání výlučná pravomoc českých orgánů, nebo jestliže by řízení nemohlo být provedeno u žádného orgánu cizího státu, kdyby se ustanovení o příslušnosti českých soudů použila na posouzení pravomoci cizozemského orgánu.*

Podle § 67 odst. 1 nebrání výlučná pravomoc pouze ve věcech manželských a ve věcech určení otcovství. Pokud mají české orgány výlučnou pravomoc ve věcech majetkových, tak je to překážka pro uznání i výkon daného rozhodnutí. Jako další případ se posuzuje

---

⁹³ Ibidem.

⁹⁴ STEINER, V.; MÁŠILKO, V. *Mezinárodní právo soukromé a procesní v praxi*. Praha: Orbis, 1976, s.314.

⁹⁵ KAPITÁN, Z. *Evropský justiční prostor ve věcech civilních*, Právní fórum 7/2005, s. 241.

překážka, jestliže by řízení nemohlo být provedeno u žádného orgánu cizího státu. To znamená, zda by na základě českých pravidel o příslušnosti orgánu cizího státu v OSŘ⁹⁶ mohli o dané otázce rozhodnout orgán nějakého cizího státu. Pro to, aby mohl cizí orgán rozhodnout, musí být dán dostatečně intenzivní vztah k cizímu státu, musí mít mezinárodní pravomoc.⁹⁷ V opačném případě by český soud dané rozhodnutí neuznal.

(b) *O téže právním poměru bylo českým orgánem vydáno pravomocné rozhodnutí nebo bylo-li v České republice uznáno pravomocné rozhodnutí orgánu třetího státu.*

V tomto případě jde o tzv. překážku věci rozsouzené, neboli *res iudicata*. Jedná se o situaci, kdy již existuje pravomocné rozhodnutí českého soudu nebo pokud již bylo uznáno cizí rozhodnutí. Nerozhoduje doba vydání rozhodnutí, tedy zda bylo vydáno dříve nebo později, ale rozhodující je, zda rozhodnutí existuje v době kdy se o uznání jedná. O tentýž právní poměr se jedná v případě totožnosti účastníků řízení, stejného skutkového děje a téhož právního nároku vymezeného v žalobním petitu. Cizí rozhodnutí ve věcech majetkových český soud uzná tak, že k němu přihlédne. Nyní ovšem může nastat situace, že v novém řízení se o tomto předchozím uznání soud vůbec nemusí dozvědět, pokud to nevyčte z obsahu spisu či mu danou informaci nesdělí účastníci řízení.⁹⁸

(c) *Účastníku řízení, vůči němuž má být rozhodnutí uznáno, byla odňata postupem cizího orgánu možnost řádně se účastnit řízení, zejména nebylo-li mu doručeno do vlastních rukou předvolání nebo návrh na zahájení řízení, nebo nebyl-li odpůrci návrh na zahájení řízení doručen do vlastních rukou.*

Toto ustanovení je zde patrně pro to, aby chránilo účastníka řízení, jímž může být odpůrce i navrhovatel (v případě, že je mu rozhodnutím uložena povinnost platit např. náklady řízení), před tzv. nepravidelnostmi řízení, které by zbavily účastníka řádného uplatňování svých práv v průběhu řízení. Tato situace by mohla nastat ve dvou případech. Za prvé v případě, že by cizí orgán porušil své procesní předpisy. Za druhé by

---

⁹⁶ Zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů.

⁹⁷ KUČERA, Z. *Mezinárodní právo soukromé*. VI oprávené a doplněné vydání Brno: Doplněk, 2004, s.408.

⁹⁸ KUČERA, Z.; TICHÝ, L. *Zákon o mezinárodním právu soukromém a procesním – Komentář*. Praha: Panorama 1989 s. 310.

mohlo dojít k situaci, kdy i při zachování procesních předpisu, jeho právo by mohlo být omezeno v porovnání s minimálním standardem v České republice.⁹⁹

(d) *Uznání by se přičilo českému veřejnému pořádku.*

Veřejným pořádkem se podle § 36 ZMPS rozumí takové zásady společenského a státního zřízení České republiky a jejího právního řádu, na kterých je nutno bez výhrady trvat. Rozhodnutí se přičí veřejnému pořádku i v takových případech, kdy cizí rozhodnutí by bylo v rozporu se základními principy spravedlnosti. Mohlo by jít např. o situaci, kdy cizí orgán poruší vlastní procesní předpisy.¹⁰⁰

Nejvyšší soud v této věci také stanovil, že výhrady veřejného pořádku se použije v případech uznání cizího rozhodnutí, pokud soud v průběhu řízení zjistí obcházení tuzemského zákona. Tuzemský zákon by mohl být obcházen ve dvou situacích, kdy by tím věc byla podřízena cizímu právnímu řádu, či zákona by se obešlo, aby byla založena cizí jurisdikce.¹⁰¹

(e) *Není zaručena vzájemnost; vzájemnost se nevyžaduje, nesměňuje-li cizí rozhodnutí proti českému občanu nebo právnické osobě.*

Náš justiční orgán rozhodnutí uzná a vykoná pouze v případě, že cizí stát zajistí uznání a výkon v právní věci téhož druhu. Není třeba aby vzájemnost byla zaručena mezinárodní smlouvou. Postačí, pokud je skutečně ve vztahu k příslušnému státu vzájemnost dána, například prohlášením ministerstva spravedlnosti na základě §54 ZMPS.¹⁰²

Zásada vzájemnosti se nedodrжуje, pokud rozhodnutí nesměňuje proti českému občanu nebo právnické osobě. Vysvětlením pro tuto výjimku je fakt, že by aplikace této podmínky měla nepříznivý dopad na české věřitele. V případě, že by měla zahraniční osoba jako dlužník majetek v České republice, návrh na výkon rozhodnutí by byl soudem zamítnut právě z důvodu neexistence vzájemnosti.¹⁰³

---

⁹⁹ Ibidem.

¹⁰⁰ KUČERA, Z. *Mezinárodní právo soukromé*. VI opravené a doplněné vydání Brno: Doplněk, 2004, s. 409

¹⁰¹ Rozhodnutí NS ČSFR, R 26/1987.

¹⁰² KUČERA, Z.; TICHÝ, L. *Zákon o mezinárodním právu soukromém a procesním – Komentář*,. Praha: Panorama, 1989, s. 312.

¹⁰³ Ibidem.

Jsou- li splněny podmínky v § 63 a není dána žádná překážka vymezená v § 64, cizí rozhodnutí je českým soudem uznáno a může být následně vykonáno. Je nutné podotknout, že soud při uznání či výkonu nepřezkoumává rozhodnutí ve věci samé, ale přezkoumává, zda jsou splněny podmínky pro jeho uznání a pak k němu přihlídně jako by šlo o rozhodnutí orgánu českého. Při uznání ani výkonu rozhodnutí nerozhoduje, že cizozemský orgán rozhodoval podle jiného hmotného práva než takového, který by určila česká kolizní norma.¹⁰⁴

Výkon rozhodnutí o majetkových právech je upraven v § 66. Ve spojení s §§ 63 a 64 je vytvořeno ucelené pravidlo pro výkon cizích soudních rozhodnutí v České republice. Je ovládáno ústavní zásadou dovolenosti užití státní moci jen na základě zákona a v jeho mezích.¹⁰⁵

§ 66 uvádí:

Za podmíněk §63 a 64 lze cizí rozhodnutí o majetkových právech v České republice vykonat, bude-li nařizen jeho výkon českým soudem; nařizení výkonu je třeba vždy odůvodnit.

V ZMPS nenacházíme další ustanovení o výkonu rozhodnutí. Z uvedeného tedy a contrario vyplývá, že rozhodnutí o jiných než majetkových právech není možné vykonat s výjimkou případů, kdy by tuto problematiku upravovala mezinárodní smlouva.¹⁰⁶ Cizí rozhodnutí o majetkových právech je rozhodnutí jednak v majetkových věcech, ale i rozhodnutí v jiných než majetkových věcech, pokud přiznává oprávněné osobě peněžní plnění.¹⁰⁷

K výkonu rozhodnutí stačí, že příslušný soud výkon nařídí. Není nutné vydávat další rozhodnutí, jímž by se cizímu rozhodnutí přiznávala účinnost, v praxi známé jako řízení exequatur. Podle § 66 je podmínkou, že rozhodnutí musí být odůvodněno. Jinak se při

---

¹⁰⁴ KUČERA, Z. *Mezinárodní právo soukromé*. VI opravené a doplněné vydání Brno: Doplněk, 2004, s. 409.

¹⁰⁶ Ústava České republiky č. 1/1993, čl. 2 odst. 3, Listina Základních práv a svobod 2/1993, čl. 2.

¹⁰⁶ KUČERA, Z.; TICHÝ, L. *Zákon o mezinárodním právu soukromém a procesním – Komentář*. Praha: Panorama, 1989, s. 321.

¹⁰⁷ KUČERA, Z. *Mezinárodní právo soukromé*. VI opravené a doplněné vydání Brno: Doplněk, 2004, s. 411.

výkonu rozhodnutí postupuje podle vnitrostátních předpisů, tedy podle § 251 a následující OSŘ nebo podle exekučního řádu¹⁰⁸.

5.2 Režim soudních rozhodnutí vydaných státy EU

Vstupem České republiky do Evropské unie se proces uznání a výkonu soudních rozhodnutí vydaných státy EU výrazně změnil. Ve věcech občanských a obchodních na našem území začalo platit nařízení Rady ES č. 44/2001, o příslušnosti a uznávání a výkonu cizích soudních rozhodnutí ve věcech občanských a obchodních, kterému jsem se již podrobně věnovala v předchozí kapitole. Model uznání a výkonu rozhodnutí je složitější než předešlá úprava v ZMPS a to tím, že zavádí řízení exequatur, řízení o prohlášení vykonatelnosti.¹⁰⁹ Pauknerová uvádí, že zavedení zvláštního řízení je z hlediska dosud platné české právní úpravy nepochybně krokem zpět.¹¹⁰ Na druhou stranu, přináší jisté zjednodušení v důvodech pro odepření uznání. V evropské úpravě není důvod vzájemnosti, což ale logicky vyplývá z povahy EU. Cizí rozhodnutí jsou za splnění podmínek v Nařízení automaticky vykonatelná na celém území EU a není nutné zjišťovat zda cizí stát zajistí uznání a výkon v právní věci téhož druhu. Pokud by došlo ke sporu o uznání rozhodnutí, podle evropské úpravy, může strana požádat soud o zjištění zda má být rozhodnutí uznáno a soud v tomto případě rozhodne o uznání rozsudkem (§ 68b ZMPS).

Pro větší přehlednost evropské úpravy, přes to, že nařízení jsou přímo aplikovatelná v členských státech EU, došlo k významné novele ZMPS, která byla po schválení Parlamentem ČR publikována ve Sbírce zákonů pod číslem 361/2004. Novela představuje v ZMPS nový oddíl 4. s názvem „*Zvláštní ustanovení o uznání a výkonu některých cizích rozhodnutí*“. Na základě § 68a se ustanovení tohoto oddílu použijí v řízeních o uznání a výkonu cizích rozhodnutí, jiných veřejných listin a soudních smírů, v nichž se postupuje podle předpisů Evropských společenství nebo podle vyhlášené

---

¹⁰⁸ Zákon č. 120/2001 Sb, ČR o soudních exekutorech a exekuční činnosti a o změně dalších zákonů ve znění posledních předpisů.

¹⁰⁹ KAPITÁN, Z. *Evropský justiční prostor ve věcech civilních*. Právní fórum, 7/2005, s.243.

¹¹⁰ PAUKNEROVÁ, M. *Mezinárodní civilní procesní právo po vstupu České Republiky do EU – vybrané otázky*. Právní rozhledy 9/2004, S.338.

mezinárodní smlouvy, k jejíž ratifikaci dal parlament souhlas a již je Česká republika vázána.¹¹¹

Jednotlivé fáze uznání a výkonu podle Nařízení budou v podmínkách tuzemské úpravy probíhat na základě postupu, který je upraven v člancích 38 a 58 Nařízení a §§ 68a až 68c ZMPS. ZPMS pro věřitele zavádí možnost dvojího řízení. Věřitel může žádat o uznání a výkon v jednom řízení, či ve dvou samostatných řízeních. Z praktického hlediska se jeví vhodnější podat oba dva návrhy najednou. Oprávněný podá návrh u okresního soudu, podle bydliště povinného. Postup se řídí českým procesním právem. O návrhu na prohlášení vykonatelnosti rozhoduje soud usnesením. I o opravném prostředku soud rozhodne usnesením, jelikož neexistuje jiná úprava rozhodnutí o prohlášená vykonatelnosti. Usnesením bude rozhodovat i o námitkách nesplnění podmínek uznání, o kterých by jinak v samostatném řízení bylo rozhodováno rozhodnutím.¹¹²

Pokud jde o samotný výkon rozhodnutí, rozumí se jím jak nařízení soudního výkonu rozhodnutí, tak nařízení exekuce podle exekučního řádu. Návrh na výkon rozhodnutí jak již bylo předesláno v předchozím odstavci může být podán samostatně nebo spolu s návrhem na prohlášení vykonatelnosti. Soud poté rozhoduje dvěma samostatnými výroky. Lhůta k podání opravného prostředku proti rozhodnutí o prohlášení vykonatelnosti je podle Nařízení obecná jeden měsíc, či zvláštní dva měsíce. Lhůta pro odvolání proti nařízení výkonu rozhodnutí je stejná jako v případě exequatur a článek 68c odst. 3 ZMPS zároveň stanoví podmínku nabytí právní moci a to tak, že rozhodnutí o nařízení výkonu nemůže nabýt právní moci dříve než rozhodnutí o prohlášení vykonatelnosti.¹¹³

V souvislosti s novelizací ZMPS vyvstaly pochybnosti o nezbytnosti a úplnosti provedené úpravy ZMPS. Ovšem na druhou stranu je nutné podotknout, že tato novela zákon příliš nemění. Myslím, že v praxi se soudy s novým řízením vypořádaly bez problémů a to díky právě novele ZMPS.

Již několik let se v České republice připravuje komplexní rekonstrukce soukromého práva a v jejím rámci i nový zákon o mezinárodním právu soukromém a procesním, který bude

---

¹¹¹ Např. Haagská úmluva o pravomoci orgánů, použitelném právu, uznávání, výkonu a spolupráci ve věcech rodičovské zodpovědnosti a opatření k ochraně dětí (č. 141/2001 Sb. m. s.)

¹¹² KAPITÁN, Z. *Evropský justiční prostor ve věcech civilních*, Právní fórum 7/2005, s. 247.

¹¹³ *Ibidem*.

řešit také otázky mezinárodního práva procesního.¹¹⁴ Uvidíme jakým způsobem bude řešeno uznání a výkon rozhodnutí zde.

5.3 Režim soudních rozhodnutí podle mezinárodních smluv, jimiž je ČR vázána

Úprava mezinárodní smlouvou je v mezinárodním právu soukromém a procesním v dnešní době třetím způsobem, jakým je možné uznat a vykonat cizí soudní rozhodnutí. Na základě zásady vyjádřené v § 2 ZMPS má použití mezinárodní smlouvy přednost před úpravou zákonnou. Pokud danou otázku upravuje mezinárodní smlouva, použije se této úpravy. V případě, že úprava mezinárodní smlouvou je neúplná, nebo neexistuje, použije se zákona. Mezinárodní smlouvy lze dělit na dvoustranné a vícestranné.

Z mnohostranných mezinárodních smluv jsou důležité následující smlouvy:

- Haagská úmluva o pravomoci orgánů, použitelném právu, uznávání, výkonu a spolupráci ve věcech rodičovské zodpovědnosti a opatření k ochraně dětí (č. 141/2001 Sb. m. s.).
- Haagská úmluva o uznání a vykonatelnosti rozhodnutí o vyživovací povinnosti k dětem 15. 4. 1958 (č. 14/1974).
- Haagská úmluva o uznávání a výkonu rozhodnutí o vyživovací povinnosti z 2. 10. 1973(č. 132/1976) – tato nahrazuje předchozí.
- Úmluva o mezinárodní železniční přepravě (COTIF) , která obsahuje zvláštní ustanovení o vykonatelnosti rozsudků.
- Úmluva o přepravní smlouvě v mezinárodní silniční přepravě (CMR).
- Vídeňská úmluva o občanskoprávní odpovědnosti za jaderné škody z 21.5 1963 + protokoly .
- Úmluva o mezinárodní soudní příslušnosti a výkonu soudních rozhodnutí ve věcech občanských a obchodních, Lugano1988

---

¹¹⁴ Srov. KUČERA, Z. *K rekonstrukci mezinárodního práva soukromého, Rekonstrukce soukromého práva*, AUC-Iuridica, 2003.

Z dvoustranných mezinárodních smluv jsou to smlouvy o právní pomoci a zvláštní smlouvy o uznání a výkonu soudních rozhodnutí. Zvláštní smlouva o uznání a výkonu cizích soudních rozhodnutí byla např. uzavřena se Švýcarskem.¹¹⁵

---

¹¹⁵ Srov. č. 23/1929 Sb.

6 UZNÁNÍ A VÝKON ROZHODNUTÍ V ANGLII

6.1 Obecně o anglickém systému *common law*

Právní řád Spojeného království je kombinací pravidel tvořený tzv. judge-made law, tedy soudními precedenty, dále práva psaného a nepsaných zvyklostí. Anglie a Wales nemá jediný ústavní dokument. Nepsanou ústavu tvoří soubor pravidel a konvencí. Asi nejdůležitějším je princip „suverenity parlamentu“, který jakýmsi způsobem právě doplňuje psanou ústavu. Po vstupu Anglie do Evropských Společenství jsou prameny práva Anglie a Walesu zákony přijaté parlamentem, primární a sekundární právo ES a obyčejové soudcovské právo. S ohledem na princip suverenity parlamentu, je hlavním pramenem práva zákon. Soudní precedenty jsou pramenem v případech, kdy zákon skutečnost neupravuje. Od počátku členství v EU, platí v Anglii primární i sekundární právo společenství. Legislativa ES byla do národního právního řádu inkorporována zákonem o Evropských společenstvích.¹¹⁶

6.2 Obecně o anglickém mezinárodním právu soukromém a procesním a uznání a výkonu cizích soudních rozhodnutí

Anglické mezinárodní právo soukromé a procesní neboli „conflict of laws“ je soubor právních pravidel, který napomáhá anglickému soudu v řešení případů s mezinárodním prvkem. Stejně jako české MPSaP se skládá ze tří základních elementů, jimiž jsou mezinárodní příslušnost, volba práva a nakonec uznání a výkon cizích soudních rozhodnutí. Až do vstupu Velké Británie do EU bylo conflict of laws tvořeno převážně pravidly common law, minimálně zákony parlamentu.

Stejně jako jinde ve světě, cizí rozhodnutí nemá v Anglii přímý účinek a tudíž nemůže být uznáno ani vykonáno bez dalšího. Anglické common law zná uznání a výkon cizích soudních rozhodnutí již od 17. století. Základem pro uznání a výkon byla v té době tzv. doktrína respektování mezi státy (doctrine of comity). Angličtí soudcové se domnívali, že tzv. právo národů požaduje, aby soudy cizích států si pomáhaly navzájem, ale zároveň měli obavy, že pokud nebudou cizí rozhodnutí uznávat, nebudou ani v zahraničí

---

¹¹⁶ BARNETT, H. *Constitutional law and Administrative Law.*, London: Cavendish, 6th edition, 2006, s.52 a násl.

uznávána rozhodnutí anglických soudů. Tato doktrína byla později nahrazená doktrínou obligace. Definici této doktríny nalezneme v soudních rozhodnutích z roku 1840¹¹⁷, kde soudce *Park B.* stanovil, že k uznání a výkonu musí docházet pro to, že soud, který je příslušný ve věci rozhodnout ukládá obžalovanému splnit určitou povinnost, a soudy jsou vázány splnění povinnosti vynutit.¹¹⁸

Roku 1920 byl přijat první zákon, který se zabýval uznáním a výkonem rozhodnutí soudu Skotska, Severního Irska nebo jiných států Commonwealthu.¹¹⁹ Až do roku 1933 nebylo možné v Anglii vykonat formou exekuce cizí soudní rozhodnutí pokud to nebylo rozhodnutí v rámci Commonwealthu. Rozhodnutí o zaplacení pohledávky nebo rozhodnutí, které znělo na pevnou peněžitou sumu mohlo být vynuceno pouze osobní žalobou (*action in personam*).¹²⁰ Výkon rozhodnutí nebyl vázán na reciprocitu státu, kde bylo rozhodnutí vydáno. V roce 1933 byl parlamentem přijat zákon **The foreign Judgement (Reciprocal Enforcement) Act 1933**, podle kterého se vykonávají soudní rozhodnutí i z dalších států, politicky oddělených od Velké Británie. Dalším zákonem byl v roce 1982 **Civil Jurisdiction and Judgements Act.1982** Tyto zákony byly z velké části nahrazeny právě Bruselským nařízením.

Z uvedeného vyplývá, že první poevropštění pravidel anglicko-amerického právního systému uznání a výkonu přišlo se vstupem Velké Británie do Evropské unie v roce 1973. Do roku 2002 se aplikovala Bruselská úmluva z roku 1968 po vstupu v platnost Bruselského Nařízení je Anglie vázána jeho pravidly, stejně jako jiné členské státy EU.

6.3 Uznání a výkon rozhodnutí v systému *common law*

Pro to, aby mohlo být vykonáno cizí rozhodnutí v systému *common law* musí být splněny následující podmínky. Za prvé, soud který rozhodnutí vydal, musí být soud oprávněný ve věci rozhodnout. Za druhé, rozhodnutí musí být konečné a nezvratné. Za třetí, rozhodnutí musí být na peněžitě plnění s výjimkou daní a peněžitých trestů. Jsou-li tyto podmínky

---

¹¹⁷ Např. *Russell v. Smith* (1842) 9 M&W 810, *Williams v Jones* (1845) 13 M&W 628.

¹¹⁸ DICEY; MORRIS; COLLINS. *Conflict of laws*. London: Sweet and Maxwell, 2006, s. 569.

¹¹⁹ *The Judgements extension act 1920*.

¹²⁰ DICEY; MORRIS; COLLINS. *cit.*116, s 567 -569

splněny, tak by cizí soudní rozhodnutí mělo být vykonáno pokud dlužník nepodá proti rozhodnutí námitky, pro které není možné rozhodnutí v Anglii vykonat.¹²¹

Proces uznání a výkonu začíná tím, že věřitel podá návrh na výkon rozhodnutí u soudu.

Základním požadavkem pro uznání a výkon cizích soudních rozhodnutí je pravomoc soudu ve věci rozhodnout, která se určuje podle pravidel anglického common law. Oprávněným je takový soud, který by byl oprávněným soudem podle anglických pravidel MPS o příslušnosti soudu, ne podle pravidel státu, kde je takové rozhodnutí vydáno.¹²²

Cizí soud splňuje podmínky příslušnosti v následujících případech: Za prvé, pokud povinný byl v době řízení přítomný ve státě vydání rozsudku. Za druhé v případě, že povinný je žalobcem v řízení u cizího soudu. Za třetí, pokud se povinný jako žalovaný podřídil jurisdikci cizího soudu dobrovolně tím, že se bez donucení účastnil řízení v cizí zemi. A nakonec jde o případ, kdy strany mezi sebou schválili, že v případě sporu jejich spor bude rozhodovat cizí soud.¹²³ Je logické, že pokud se osoba dobrovolně nepodřídí právnímu řádu jiného státu, nemá povinnost danou rozhodnutím plnit. V případě **Buchanan v. Rucker**, kde žalobce podal návrh na výkon rozhodnutí vydaného ve státě Tobago. Avšak žalovaný nikdy v Tobagu nebyl a nikdy se dobrovolně nepodřídil jejich jurisdikci. Soud rozhodnul, že rozhodnutí se neuzná.¹²⁴

Návrh na výkon rozhodnutí může být podán pouze tehdy, je-li to rozhodnutí na konečnou peněžitou částku. Rozhodnutí musí ukládat povinnému v řízení o uznání a výkon před anglickým soudem, zaplatit určitou konečnou částku. Pokud by rozhodnutí ukládalo ještě jinou povinnost, například něco konat nebo plnit smlouvu, takové rozhodnutí vykonáno nebude.¹²⁵ Dále nesmí jít o rozhodnutí, které se týká daní či peněžitého trestu, protože soudy nebudou zasahovat do daňového nebo trestního práva cizí země.¹²⁶

Naposledy, musí jít o rozhodnutí konečné a nezvratné. Testem pro konečnost rozhodnutí je překážka věci rozsouzené. Tak že navždy zakládá mezi stranami existenci určitého práva či povinnosti, např. existenci dluhu.¹²⁷ Rozsudek, který může být soudem vydání

---

¹²¹ CLARKSON, CMV.; HILL, J. *The conflict of laws*. Oxford: Oxford university press 2006, s. 134.

¹²² *Buchanan v Rucker* (1808) 9 East 192.

¹²³ DICEY; MORRIS; COLLINS. *Conflict of laws*. London: Sweet and Maxwell, 2006, s. 589.

¹²⁴ *Ibidem*.

¹²⁵ Případ *Church of Scientology v Miller*, *The Times* 1987

¹²⁶ DICEY; MORRIS; COLLINS.. cit.123, s.576.

¹²⁷ Případ *Nouvion v Freeman* (1889) 15 App. Cas 1. 9.

zrušen nebo změněn, není konečný.¹²⁸ Pouze kontumační rozsudek může být v tomto smyslu konečný, i když by mohl být cizím soudem zrušen.¹²⁹ V případě, že rozhodnutí bylo vydáno v některém ze států federace, například USA, konečnost je posuzovaná pouze k tomuto konkrétnímu státu federace. Nezáleží na tom, zda je konečný v jiných státech federace.¹³⁰

Na základě hierarchie právních předpisů se pravidla common law použijí pro uznání a výkon soudních rozhodnutí vydaných státy, které podřízeny následujícím zákonům či Bruselskému Nařízení. Následující zákony, mají na základě doktríny suverenity Parlamentu přednost před pravidly práva soudcovského. Ovšem každý z těchto zákonů se vztahuje pouze na určitou oblast působnosti.

Administration and Justice Act 1920 a Foreign Judgement (Reciprocal Enforcement) Act 1933

Tyto zákony pokrývají uznání a výkon soudních rozhodnutí vydaných státy Commonwealthu a některými Evropskými státy. Proto, aby se nepřekrývaly dva systémy uznání, zákon z roku 1933 upřesňuje na jaká území se bude aplikovat.¹³¹

Všeobecně řečeno, princip výkonu rozhodnutí podle těchto zákonů je založen na principu registračním. Věřitel dá návrh k registraci k vrchnímu soudu tzv. „High court“ a po splnění určitých podmínek je rozhodnutí registrováno. V případě registrace má cizí rozhodnutí stejný účinek jako rozhodnutí tuzemské.

Rozhodnutí cizího soudu musí stejně jako u pravidel common law být konečné a nezvratné a znít na peněžité plnění. Nesmí se týkat daní. Nesmí být získáno podvodem či porušením smlouvy o příslušnosti soudu, nebo arbitrážní doložky. Povinná osoba musí být residentem země kde je rozhodnutí vydáno, nebo zde musí mít umístěno sídlo společnosti. Dále pokud povinný souhlasil se soudní pravomocí daného státu, či se dobrovolně účastnil v řízení. Návrh na registraci se podává soudu do 12 měsíců (1920

---

¹²⁸ DICEY; MORRIS; COLLINS.. *Conflict of laws* . London: Sweet and Maxwell, 2006, s.577.

¹²⁹ Ibidem

¹³⁰ Ibidem 578 .

¹³¹ Zákon z roku 1920 se použije na výkon rozhodnutí skoro ze všech států Commonwealthu, mimo Jižní Afriky, Bangladéše a Hong Kong (už není součástí commonwealthu) a Gibraltarů. Zákon z roku 1933 se použije na výkon rozhodnutí vydaných státy: Indie, Pákistán, Austrálie, Kanada a Kanadské provincie mimo Quebec, Tonga, Guernsey, Jersey, Isle of Man. Další státy: Rakousko, Belgie, Německo, Francie, Izrael, Itálie, Nizozemí, Norsko, Surinam Od účinnosti Nařízení již nejsou evropské státy podřízeny pod režim tohoto zákona. Norsko, nyní patří pod režim Luganské úmluvy.

Act) nebo do 6 let (1933 Act). Povinný se v obou případech může proti rozhodnutí o registraci odvolat.¹³²

6.4 Uznání a výkon rozhodnutí podle Nařízení

Anglie a Wales byly již od roku 1973 vázány ustanoveními Bruselské úmluvy, posléze Nařízením Brusel I. Aplikace Nařízení je doplněna zákonem „The civil Jurisdiction and Judgemnt order 2001“.

Nejdůležitější změnou, která odlišuje režim uznání a výkon rozhodnutí v common law a v Nařízení je, že Nařízení není limitováno rozsudky na peněžitá plnění nebo rozhodnutí konečná. Soud zde nemá právo zjišťovat, kromě výjimečných případů, zda soud vydání má mezinárodní jurisdikci a zda byl příslušný ve věci rozhodnout. Soud zkoumá podmínky příslušnosti pouze v případech věci pojištění, spotřebitelských a pravomoci výlučné. Dalším významným rozdílem, je skutečnost, že na základě Nařízení se uznávají a vykonávají rozsudky vydané v členských státech EU bez ohledu na to zda má povinný domicil ve státě EU. Proto například rozhodnutí francouzského soudu proti osobě, která má domicil ve státě New York, kde příslušnost francouzského soudu byla založena národností povinného, bude vykonáno i v Anglii.¹³³ Povinný má i v tomto případě řadu námitek, kterými může uznání či výkon oddálit.¹³⁴

Ačkoliv Kapitola III Nařízení se aplikuje na rozhodnutí vydaná členskými státy EU, nebude se aplikovat na rozhodnutí vydaná ve Skotsku nebo Severním Irsku. Proces uznání těchto rozhodnutí je spravován zákonem „**Civil Jurisdiction and Judgements Act 1982**“. Podle tohoto zákona rozhodnutí vydané na území Skotska či Severního Irsku může být registrováno a vykonáno v Anglii a Walesu. Ani zde není výkon rozhodnutí omezen pouze na rozhodnutí na peněžitá plnění. Stejně může být vykonáno rozhodnutí na splnění povinnosti (specific performance) nebo soudní zákaz či příkaz ke konání či nekonání (injunction).¹³⁵

---

¹³² Dostupné z WWW:<<http://www.pinsentnasons.com/media/950744503.pdf> >.

¹³³ DICEY; MORRIS; COLLINS. *Conflict of laws*. London: Sweet and Maxwell, 2006, s.651.

¹³⁴ *Ibidem* 652.

¹³⁵ CALRKSON, CMV.; Hill, J. *The conflict of laws*. Oxford: Oxford university press 2006, s.169.

7 JINÉ REŽIMY UZNÁNÍ A VÝKONU ROZHODNUTÍ

7.1 LUGANSKÁ ÚMLUVA

Luganská úmluva o pravomoci soudů a výkonu rozhodnutí ve věcech občanských a obchodních (1988) je považována za paralelní úmluvu k Bruselské úmluvě. Protože Bruselská úmluva byla koncipována tak, že nepřipouštěla přistoupení nečlenských států, dohodli se zástupci evropských států, že přijmou úmluvu s téměř shodným obsahem. Byla přijata v roce 1988 a předložena k podpisu státům Evropských Společenství a evropskému sdružení volného obchodu (EFTA).¹³⁶ Luganská úmluva je úmluvou neuzavřenou. Na základě článku 62 je možné, aby byly přizvány k přístupu i jiné státy. Česká Republika také byla pozvána k účasti na Luganské úmluvě, ale ratifikační proces nebyl dovršen. Úmluvu by měla Česká Republika ratifikovat jako člen EU.¹³⁷

Rozdíly od Bruselské úmluvy najdeme u těchto institutů:

- Pravomoc ve věcech individuálních pracovních smluv
- Výlučná pravomoc ve věcech krátkodobých pronájmů nemovitostí
- Prorogace neboli dohoda stran o tom, který soud bude spor rozhodovat) ve věcech individuálních pracovních smluv
- Širší okruh důvodů, pro něž lze odmítnout uznání rozhodnutí¹³⁸

Dnes se Luganská úmluva využívá ve vztahu ke Švýcarsku, Islandu a Norsku.

---

¹³⁶ BĚLOHLÁVEK J., *Pravomoci soudů a výkon rozhodnutí v kontextu vývoje evropského civilního procesu*, Dostupný z WWW: <<http://pravniradce.lhnded.cz>>.

¹³⁷ PAUKNEROVÁ, M., *Mezinárodní civilní procesní právo po vstupu České republiky do EU – vybrané otázky*. Právní Rozhledy 9/2004 s. 333.

¹³⁸ ROZEHNALOVÁ, N., *K vytváření evropského justičního prostoru*. EMP 1-2 1999, s.46.

8 JINÁ NAŘÍZENÍ TÝKAJÍCÍ SE UZNÁNÍ VÝKONU SOUDNÍCH ROZHODNUTÍ VE VĚCECH OBČANSKÝCH A OBCHODNÍCH

8.1 Evropský exekuční titul pro nesporné pohledávky

Uznáním a výkonem rozhodnutí ve věcech občanských a obchodních se také zabývá další nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES), které bylo přijato v rámci projektu k prosazení zásady vzájemného uznávání rozhodnutí. Nařízení č. 805/2004 (dále jen „Nařízení o exekučním titulu“), kterým se zavádí evropský exekuční titul pro nesporné pohledávky bylo přijato 21. dubna 2004 a vstoupilo v platnost 21. října 2005. Cílem tohoto Nařízení o exekučním titulu je odstranění řízení exequatur, tedy uznávacího řízení, v případech, kdy se jedná o nesporné pohledávky.¹³⁹ Jde o zjednodušení procedury uznání a výkonu rozhodnutí na principu vydání evropského exekučního titulu, který je potom v jiném členském státě vykonán bez procesu uznání a prohlášení vykonatelnosti.

Nařízení o evropském exekučním titulu má s Nařízením Brusel I téměř stejnou věcnou působnost a je k němu v poměru speciality. Věřiteli nebrání, aby si vybral jiný postup než podle Nařízení o exekučním titulu a raději zvolil proces podle Nařízení Brusel I a podal návrh na prohlášení vykonatelnosti. Ovšem, že postup podle Nařízení Brusel I je zdlohavější a finančně náročnější. Důležitá je informace, že věřitel si od účinnosti nařízení o evropském exekučním titulu může vybrat.¹⁴⁰

Nespornou pohledávkou je podle Nařízení o exekučním titulu pohledávka na zaplacení určité finanční částky, která je splatná nebo jejíž datum splatnosti je uvedeno v daném exekučním titulu, a to pokud byla pohledávka dlužníkem uznána v soudním řízení či ve veřejné listině, nebo byla dlužníkem uznána v soudním smíru. Dále pokud dlužník pohledávku v žádné fázi soudního řízení nepopřel nebo pokud se dlužník neúčastnil soudního řízení, i když pohledávku dříve popřel. V prvních dvou případech se jedná o situaci, kdy dlužník s dluhem souhlasil, nějakým konáním, tedy tím, že ho uznal. Ve

---

¹³⁹ BRODEC, J. *Evropský exekuční titul a evropský platební rozkaz*, Právník 9/2005, s. 1025.

¹⁴⁰ PAVLOVÁ, B.; DOLEŽAL, V. *Evropský justiční prostor ve věcech civilních Část XII, Nařízení Rady a Evropského parlamentu (ES) č. 805/2004, kterým se zavádí evropský exekuční titul pro nesporné nároky*, Právní fórum, 2006, s. 1-2.

následující případech dlužník nevznesl námitky nebo se neúčastnil řízení. Soud má tedy za to, že tímto svým konkludentním chováním dluh uznal.¹⁴¹

Stát, který takovéto rozhodnutí vydal, vyhotoví v souladu s dalšími podmínkami v Nařízení potvrzení evropského exekučního titulu. Mezi tyto podmínky patří, že rozhodnutí musí být vykonatelné v členském státě původu, nesmí být v rozporu s pravidly soudní příslušnosti podle Nařízení Brusel I. V určitých případech¹⁴² například pokud je dlužník spotřebitel, musí být rozhodnutí vydáno v členském státě, kde má dlužník bydliště. Soudní řízení dále musí splňovat minimální požadavky kladené na řízení o nesporných nárocích. Jsou to většinou minimální standardy pro doručení, tak jak jsou stanoveny v kapitole III Nařízení o exekučním titulu.¹⁴³ Pokud jsou tedy splněny podmínky pro vydání evropského exekučního titulu, vydá soud potvrzení na formuláři, který je součástí Nařízení o exekučním titulu. „Kdo rozhodne v konečné fázi o vydání rozhodnutí je ponecháno na vnitrostátní úpravě.“ Není to tedy soud, který rozhodnutí vydal, protože pak by docházelo k nežádoucí sebekontrolé.¹⁴⁴ Podle ustanovení Nařízení o exekučním titulu, není proti rozhodnutí o prohlášení za evropský exekuční titul přípustný opravný prostředek. Je pouze možné zrušení potvrzení a jeho oprava. Například pokud se rozhodnutí a potvrzení od sebe liší. Ke zrušení potvrzení může dojít v případě, že potvrzení bylo vydáno neprávem. Možnosti opravného prostředku proti nevydání potvrzení v Nařízení o exekučním titulu nejsou, to zůstává na úpravě jednotlivých členských států.¹⁴⁵

8.2 Evropský platební rozkaz

V roce 2004 byl Radě Evropskou komisí předložen návrh Evropského platebního rozkazu. I toto nařízení by mělo být aplikovatelné na spory v občanských a obchodních věcech s vyloučením věcí finančních, celních a správních a mělo by ulehčit vymáhání pohledávek ve členských státech. Evropský platební rozkaz bude vydán v případě splatné peněžité pohledávky na konkrétní částku. Hodnota pohledávky musí být

---

¹⁴¹ Ibidem.

¹⁴² Článek 6 odst. 1 Nařízení Rady a Evropského parlamentu (ES) č. 805/2004.

¹⁴³ PAVLOVÁ, B.; DOLEŽAL, V. *Evropský justiční prostor ve věcech civilních Část XII, Nařízení Rady a Evropského parlamentu (ES) č. 805/2004, kterým se zavádí evropský exekuční titul pro nesporné nároky*, Právní fórum, 2006, s. 2 – 3.

¹⁴⁴ BRÓDEC, J. *Evropský exekuční titul a evropský platební rozkaz*. Právník 9/2005, s. 1031.

¹⁴⁵ Ibidem.

nesporná. Rada přijala Nařízení č.1896/2006, jímž se zavádí evropský platební rozkaz dne 11. prosince 2006 a účinnosti by měl nabýt 12. června 2008.¹⁴⁶

8.3 Evropské řízení o drobných nárocích

Na zasedání EU v Tampere v říjnu 1999 byla Rada a Komise vyzvány, aby stanovily společná procesní pravidla pro zjednodušené a urychlené řešení přeshraničních soudních sporů týkajících se drobných spotřebitelských a obchodních nároků, které by mělo zjednodušit a urychlit řízení, snížit náklady a zjednodušit uznání a výkon rozhodnutí vydaného v rámci řízení o drobných nárocích v jiném členském státě. Na základě této výzvy, dne 11 července 2007, bylo přijato Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 861/2007, které nabylo účinnosti dne 1 srpna 2007.

Nařízení o drobných nárocích se podle ustanovení čl. 1. vztahuje na občanské a obchodní věci v přeshraničních případech, bez ohledu na povahu soudu, jestliže hodnota nároku bez navýšení o úroky, náklady a výlohy nepřesahuje v době doručení žalobního formuláře k příslušnému soudu částku 2000 EUR. Nevztahuje se zejména na daňové, celní či správní věci ani na odpovědnost státu za jednání a opominutí při výkonu státní moci (*acta iure imperii*). Nařízení upravuje jak řízení o drobných nárocích, tak v Kapitole III se zabývá uznáním a výkonem těchto rozhodnutí v jiném členském státě. Rozhodnutí vydané v rámci evropského řízení o drobných nárocích v jednom členském státě se uzná a vykoná v jiném členském státě, aniž je nutné prohlášení vykonatelnosti a bez možnosti napadnout jeho uznání a to na základě vydaného osvědčení.¹⁴⁷

---

¹⁴⁶ Dostupné z WWW: <<http://europa.eu/scadplus/leg/en/lvb/l33212.htm>>

¹⁴⁷ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 861/2007, o evropském řízení o drobných nárocích.

ZÁVĚR

Cílem mé diplomové práce bylo přiblížit dnešní úpravu uznání a výkonu cizích soudních rozhodnutí ve věcech občanských a obchodních v rámci Evropské unie a to na příkladech dvou zemí EU s odlišným systémem práva. Z perspektivy anglického práva v systému common law přineslo komunitární právo ve věcech uznání a výkonu rozhodnutí jisté změny, které se po bližším zkoumání pro právníka systému kontinentálního jeví jako zjednodušení tohoto procesu. Naopak v České republice, kde MPSaP má velkou tradici a normy týkající se uznání a výkonu rozhodnutí, byly velice pokrokové Nařízení Brusel I přineslo komplikovanější proceduru, která zavádí do českého právního řádu řízení o vykonatelnosti rozhodnutí. Jisté zjednodušení pro určitý omezený okruh pohledávek přinesla až Nařízení o evropském exekučním titulu o evropském platebním rozkazu a nové nařízení, kterým se zavádí evropské řízení o drobných nárocích

Pravidla, která jsou obsažena v normách upravujících spolupráci v evropském justičním prostoru jsou ospravedlňovány potřebou fungování jednotného vnitřního trhu. Volný pohyb osob, zboží, služeb a kapitálu jsou čtyři základní svobody, na kterých je založeno Evropské společenství. Je jasné, že občané EU se nadále budou stěhovat do jiných států za prací nebo v jiném státě EU budou vlastnit majetek. Budou uzavírat smlouvy, které musí být právně vymahatelné.

Mezinárodní obchod stále narůstá a současně s ním nepochybně narůstá počet tzv. „přeshraničních sporů“. Sjednocování procesních pravidel v jednotlivých členských státech je zajisté přínosem. Evropská úprava procesních pravidel přinesla hlavně sjednocení právních pravidel pro uznání a výkon cizích soudních rozhodnutí v členských státech EU. Je ale vhodné si položit otázku, zda by jednotný trh nefungoval stejně dobře pokud by uznání a výkon rozhodnutí byl ponechán na jednotlivých pravidlech vytvořených členskými státy v jejich MPSaP nebo formou mezinárodních smluv, pokud uznávání fungovalo většinou na základě reciprocity i před vydáním unifikujících norem ve formě nařízení.

SEZNAM POUŽITÝCH ZKRATEK

- EHS** Evropské hospodářské společenství
- EMPSaP** Evropské mezinárodní právo soukromé a procesní
- ES** Evropské společenství
- ESUO** Evropské Společenství Uhlí a Oceli
- EU** Evropská Unie
- EUOLP** Evropská úmluva o ochraně lidských práv
- EURATOM** Evropské společenství pro atomovou energii
- MPP** Mezinárodní právo procesní
- MPSaP** Mezinárodní právo soukromé a procesní
- OSŘ** Občanský soudní řád
- SES** Smlouva o evropských společenstvích
- ZMPS** Zákon o mezinárodním právu soukromém a procesním

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

- BARNETT, H. *Constitutional law and Administrative Law.*, London: Cavendish, 6th edition, 2006.
- BĚLOHLÁVEK, J. *Pravomoci soudů a výkon rozhodnutí v kontextu vývoje evropského civilního procesu*, Dostupný z WWW: <<http://pravnicaradce.ihnded.cz>>.
- CLARKSON, CMV.; HILL, J. *The conflict of laws*. Oxford: Oxford university press, 2006.
- DICEY; MORRIS; COLLINS. *Conflict of laws*. London: Sweet and Maxwell, 2006.
- FOSTER, N. *EU Law*. Oxford: Oxford University Press, 2006.
- HARTLEY, T. *Human rights as a bar to enforcement of a foreign judgement*, LQR 2004.
- Historie Evropské unie. Dostupný z WWW: <http://europa.eu/abc/history/index_cs.htm>.
- KAPITÁN, Z. *Evropský justiční prostor ve věcech civilních*. Právní fórum 7/2005.
- KNAPOVÁ, J. *Mezinárodní právo procesní v rámci Evropské unie*. Dostupný z WWW: <http://pravnicaradce.ihned.cz/c4-10005180-19808160-F00000_d-mezinarodni-pravo-procesni-v-ramci-evropske-unie>.
- KUČERA, Z. *Mezinárodní právo soukromé*. VI opravené a doplněné vydání Brno: Doplněk, 2004.
- KUČERA, Z.; TICHÝ, L. *Zákon o mezinárodním právu soukromém a procesním – Komentář*, Praha: Panorama, 1989.
- MÁSÍLKO, V.; STEINER, V. *Mezinárodní právo soukromé a procesní v praxi*. Praha: Orbis, 1976.
- PAVLOVÁ, B.; DOLEŽAL, V. *Evropský justiční prostor ve věcech civilních Část XII, Nařízení Rady a Evropského parlamentu (ES) č. 805/2004, kterým se zavádí evropský exekuční titul pro nesporné nároky*, Právní fórum, 2006.
- PAUKNEROVÁ, M. *Mezinárodní civilní procesní právo po vstupu České Republiky do EU – vybrané otázky*. Právní Rozhledy 9/2004.
- PAUKNEROVÁ, M. *Evropské mezinárodní právo soukromé a procesní – aktuální otázky*. Evropské právo, 8/2003.
- ROZEHNALOVÁ, N. *K vytváření evropského justičního prostoru*. Právní aspekty Evropské integrace, EMP 1-2/1999.
- REED, A. *Anglo-american perspective on private international law*, New York: The Edwin Mellen Press, 2003.
- ROZEHNALOVÁ, N. *K vytváření evropského justičního prostoru*. EMP 1-2 1999.

ROZEHNALOVÁ, N., *Jednotný justiční prostor ve věcech civilních*. Dostupný z WWW:
<[http //www.mps.law.muni.cz/vyuka.html](http://www.mps.law.muni.cz/vyuka.html) >.

ROZEHNALOVÁ, N. *Evropský justiční prostor ve věcech civilních*. Právní fórum 3/2005.

ROZEHNALOVÁ, N. *Evropský justiční prostor ve věcech civilních*. Právní fórum 4/2005.